

НАСТАНОВА

“ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СНАЙПЕРІВ В ОПЕРАЦІЇ ОБ’ЄДНАНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ”

ЧЕРВЕНЬ 2021

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА ПІДГОТОВКИ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
СПІЛЬНО З ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І
МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Головнокомандувач Збройних Сил України
генерал-полковник Руслан ХОМЧАК
“02” 06 2021 року

НАСТАНОВА

“ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СНАЙПЕРІВ В ОПЕРАЦІЇ ОБ’ЄДНАНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ”

Військова керівна
деталізована публікація
військовим
організаційним
структурам з організації
підготовки та
застосування снайперів

ЧЕРВЕНЬ 2021

ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

обмежень для розповсюдження немає.

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДОКТРИН ТА
ПІДГОТОВКИ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З
ЦЕНТРОМ ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І
МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ**

ПЕРЕДМОВА

Ця військова керівна деталізована публікація “Настанова “Із застосування снайперів в операції Об’єднаних Сил Збройних Сил України” (далі – Настанова) розроблена робочою групою офіцерів Управління доктрин та підготовки військ (сил) Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України спільно з Центром оперативних стандартів й методики підготовки ЗС України з урахуванням вимог доктринальних документів Збройних Сил України (посилання а – є) та погоджена із заінтересованими органами військового управління ЗС України.

Метою розробки цієї Настанови є формування загальних принципів побудови системи застосування високоточних стрільців – снайперів, виходячи з їх можливостей та основних способів застосування.

Ця Настанова розкриває узагальнені навички снайпера, порядок планування снайперських дій та основні тактики застосування снайперів у сучасному збройному конфлікті і передбачає розповсюдження серед командного складу органів військового управління, який виконує функції підготовки та застосування снайперів у Збройних Силах України.

Положення цієї Настанови слід застосовувати творчо, відповідно до обстановки, що склалась. Вони є основою для розробки тактичних прийомів і способів дій у кожному конкретному випадку.

Усі питання, що стосуються цієї Настанови, надсилати за такими адресами:

03168, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 6, Управління доктрин та підготовки військ (сил) Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу ЗС України, ТКМ “Дніпро” usvir@ysvr.dod.ua, ТКМ “Седо-М” – індекс 348 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 221-06 (полковник Роман ДЛУССЬКИЙ, полковник Максим БЕКЕТОВ, підполковник Костянтин ЗАЦЕПІН);

10014, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 17а, Центр оперативних стандартів і методики підготовки ЗС України, ТКМ “Дніпро” standart@kvdv.dod.ua, ТКМ “Седо-М” – індекс 360 (контактний телефон розробників для надання зауважень та пропозицій – 68-32-066(781); 68-32-193(101)).

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ЗМІСТ	3
	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	7
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	8
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	9
1	Загальні положення	10
1.1	Організація снайперських підрозділів	10
2	Застосування снайперських підрозділів в загальновійськовому бою	11
2.1	Марш	11
2.2	Дії снайперської групи під час наступу	13
2.3	Вихідний район (позиція) для наступу	13
2.4	Види бойового маневру	14
2.5	Снайперські групи під час наступу, під час взаємодії танкових і механізованих підрозділів	17
3	Планування застосування підрозділу снайперів командиром (штабом) військової частини	38
3.1	Організація застосування підрозділів снайперів	38
3.2	Планування застосування підрозділу снайперів	38
3.3	Обов'язки командира бригади (батальйону) з організації бойового застосування снайперів	39
3.4	Обов'язки начальника штабу бригади (батальйону) з організації бойового застосування снайперів	39
4	Особливості планування застосування снайперських підрозділів Командувачем (штабом) Об'єднаних сил	40
4.1	Організація проведення контрснайперських та стабілізаційних дій	40
4.2	Заходи снайперської та контрснайперської боротьби	41
5	Порядок роботи командира підрозділу снайперів при прибутті у зону ООС	42
6	Порядок виконання завдань відділенням снайперів	43
6.1	Рекогносцировка	43
6.2	Планування виконання завдання	44
6.3	Вихід на позицію та повернення	46
6.4	Виконання бойової задачі	47
6.5	Підведення підсумків виконання завдання	48
Додатки:		
1	Схема атаки переднього краю противника	49
2	Схема охоплення	50
3	Схема обходу	51
4	Схема спільних дій	52

5	Схема окремих дії	53
6	Схема вогневої підтримки зі стаціонарних позицій	54
7	Снайперська група в складі механізованих підрозділів (рота/батальйон)	55
8	Снайперські групи під час наступу на укріплений район	56
9	Схема наступу в умовах міста	57
10	Схема форсування водної перешкоди з ходу	58
11	Схема форсування водної перешкоди з розгортанням основних сил у водній перешкоди	59
12	Схема снайперської групи в довготривалих снайперських засадах (вільне полювання)	60
13	Схема дії снайперської групи в обороні	61
14	Схема ведення турбуючого вогню (снайперський терор)	62
15	Схема контрснайперських дії	63
16	Таблиця пріоритетності цілей снайпера	64
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)	65
	ДЛЯ ЗАМІТОК	66

ВСТУП

У сучасному загальновійськовому бою, що характеризується винятковою динамічністю, гострою боротьбою за ініціативу, снайперові для успішного виконання бойового завдання, як показав досвід участі в Операції об'єднаних сил (раніше Антитерористичній операції) (далі – ООС (АТО) й локальних війнах необхідно:

зберігати зброю в постійній бойовій готовності, досконало знати матеріальну частину снайперської гвинтівки, можливі затримки і несправності при стрільбі та способи їх усунення, порядок перевірки бою гвинтівки й приведення її до нормального бою, вивірку оптичного прицілу, порядок огляду, вивірки і підготовки нічного прицілу до роботи;

довести до автоматизму володіння прийомами стрільби з різних положень з використанням різних укриттів;

володіти прийомами пересування на полі бою потайки, вибору й заняття місця для стрільби, обладнання, маскування позиції та швидкої її зміни;

вміти вести безперервне і ретельне спостереження за полем бою, по малопомітних демаскуючих ознаках відшукувати цілі, не демаскуючи при цьому себе;

вчасно й правильно вибирати цілі для ураження, швидко й точно готувати дані для стрільби;

вміти вести вогонь по різних цілях і вміло його корегувати;

тактично грамотно діяти на полі бою у складі снайперської пари (трійки);

усіяко розвивати фізичні якості: силу, спритність та, головне, витривалість.

Разом з тим, снайпери використовуються на всіх рівнях конфлікту. Вони включають в себе традиційні наступальні і оборонні бойові дії, в яких точний вогонь ведеться на великі дальності. Крім того, вони включають бойове патрулювання, проведення засад, антиснайперські дії, контрснайперську боротьбу, елементи передового спостереження, ведення бойових дій в урбанізованій місцевості, і стримуючі дії.

Незважаючи на це, застосування сучасних засобів боротьби, роль снайпера як і раніше залишається важливою. У руках досвідченого снайпера гвинтівка – могутня зброя. Як показав досвід антитерористичної операції й локальних війн, у середньому на одного вбитого у війні витрачається кілька тон металу, однак снайпер на виконання бойового завдання витрачає всього кілька грамів металу – уражаючи ціль.

Підготовлений снайпер дійсно може робити те, чого не можуть інші. Ігнорувати снайпера не можна. Від нього не рятують відстань і бронезилет. Снайпер здатний у корені змінити обстановку на полі бою, поставити потрібну крапку в політичному процесі й з точністю хірурга знешкодити терориста. Сама погроза участі снайперів давить на психіку ворога і змушує його пригинати голову.

Першочергове завдання снайпера (снайперської пари, трійки тощо) в бою полягає в підтримці бойових дій загальновійськових підрозділів шляхом ведення високоточного вогню по обраним цілям на великих дистанціях. Завдяки цьому снайпер завдає втрати військам противника, уповільнює їх рух, залякує ворожих солдатів, знижує їх бойовий дух і вносить безлад у їх дії. Додаткове завдання для снайпера полягає у веденні розвідки спостереженням і передачі отриманих даних на полі бою.

Добре підготовлений снайпер, разом з властивим його зброї і боєприпасам точністю, являє собою різнобічний інструмент для підтримки бойових дій, що є у розпорядженні загальновійськового командира. Цінність снайпера не може бути виміряна просто числом втрат, які він завдає противнику. Усвідомлення присутності снайпера вселяє страх у солдатів противника і здійснює вплив на їх рішення і дії.

Снайпер підсилює вогневу потужність підрозділу, збільшує кількість різних способів знищення та турбування противника. Він завжди буде забезпечувати цей підрозділ додатковим вогнем. Роль снайпера унікальна в тому сенсі, що це єдиний спосіб, яким підрозділ може вразити точкові цілі на відстанях, що перевищують ефективну дальність стрільби автомату. Ця роль стає більш значущою, коли ціль обкопалася, або розташовується серед цивільних осіб. Вогонь автоматичної зброї в таких операціях може призвести до поранень, або загибелі людей, які беруть участі в бойових діях.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
1	2
	а. Доктрина “Застосування сил оборони держави”, затверджена наказом Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 17.08.2018 № 20дск-оп
ВКП 7-00(01).01	б. Доктрина “Підготовки сил оборони держави, затверджена наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 21.01.2020 № 18
ВКП 7-00(01).01	в. Доктрина “Організація об’єднаної підготовки сил оборони держави”, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 01.08.2020 (Вих. АУ ГШ від 09.09.2020 № 2694/НВГШ)
ВДКП 7-00(03).01	г. Доктрина “З організації підготовки у Збройних Силах України”, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 01.07.2020 (Вих. АУ ГШ від 03.07.2020 № 1929/НВГШ)
ВКДП 7-00(03).01	д. Настанова “З бойової підготовки у Збройних Силах України”, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України 07.10.2020 (Вих. АУ ГШ від 13.10.2020 № 1929/НВГШ)
	є. Настанова “З організації підготовки і всебічного забезпечення фахівців високоточної стрільби у Збройних Силах України”, затверджена наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 08.04.2020 № 11дск.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Відділення снайперів – штатне відділення снайперського взводу бригади, яке складається зі снайперської пари та групи прикриття.

Вогнева маневрена група – зведений підрозділ, який складається зі снайперської групи (кількох снайперських груп), підрозділів прикриття, розвідки, радіоелектронної боротьби і вогневого ураження (мінометні чи артилерійські розрахунки, батареї). Використовуються для проведення стримуючих дій (припинення обстрілів противником), зриву його наступу, ускладнення перегрупування, відволікання уваги противника від інших ділянок фронту, проведення контрснайперських заходів тощо.

Групова зброя – станкові гранатомети (СПГ та АГС), ПТУР, міномети та гармати, великокаліберні та станкові кулемети тощо.

Марш – організоване пересування військових частин і підрозділів у колонах по дорогах і колонних шляхах.

Охоплення – це бойовий маневр підрозділів і частин при наступі у фланг і тил противника, який чинять в безпосередній тактичній і вогневій взаємодії з підрозділами та частинами, що наступають з фронту.

Обхід – бойовий маневр підрозділів або військових частин в наступі у фланг і тил, який чинять без вогневої взаємодії, але при обов'язковій тактичній взаємодії з підрозділами, наступаючими з фронту.

Прорив – це наступ на позиції противника, спрямований в його тил.

Снайпер – це спеціально підготовлений, особливо влучний стрілець, що майстерно володіє мистецтвом стрільби, маскування й спостереження.

Снайперська пара – неподільна снайперська тактична одиниця відділення снайперів.

Снайперська трійка – неподільна самостійна тактична одиниця, з яких складаються снайперські взводи батальйонів.

Снайперська група – загальна назва, яка об'єднує відділення снайперів, снайперські пари, трійки та приданих ним групи інших фахівців (розвідники, інженери тощо).

Снайперський підрозділ – загальна назва для штатних снайперських взводів та відділень в цілому.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Скорочення та умовні позначення	Повне словосполучення та поняття, що скорочуються
1	2
АГС	Автоматичний гранатомет станковий
АКМС	Автомат Калашнікова модернізований із прикладом, що складається
АТО	Антитерористична операція
БМП	Бойова машина піхоти
БпЛА	Безпілотний літальний апарат
БТР	Бронетранспортер
БМП	Бойова машина піхоти
БТГр	Батальйонна-тактична група
ГП-25	Гранатомет підствольний
ГПЗ	Головна похідна застава
ГД	Головний дозор
ЗС України	Збройні Сили України
ООС	Операція об'єднаних сил
ПЗРЗП	Пристрій зниження рівня звуку пострілу (глушник)
ПКМ	Кулемет Калашнікова модернізований
ПТУР	Протитанкова керована ракета
РЕБ	Радіоелектронна боротьба
РЕР	Радіоелектронна розвідка
СПГ	Станковий протитанковий гранатомет
ТПЗ	Тилова похідна застава

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Організація снайперських підрозділів

1.1.1. У бригадах утримуються взводи снайперів, які складаються з чотирьох відділень, кожне з яких є самостійною тактичною одиницею, яка здатна вести автономні бойові дії. Кожне відділення складається з шістьох бійців, які умовно поділяються по функціям, які виконують у бою: снайперська пара (командир відділення – снайпер та снайпер – другий номер пари), група охорони (кулеметник, стрілець, стрілець-зв'язківець та стрілець-водій).

Командир відділення – снайпер та другий номер снайпер мають на озброєнні мультикаліберні гвинтівки з обертальним затвором з основним стволом калібру .375 СТ (9,53×77 мм) та додаткові гвинтівки калібру .338 LM (8,58×70 мм).

Кулеметник має на озброєнні кулемет ПКМ.

Стрілець та стрілець – водій мають на озброєнні автомати АКМС з підствольними гранатометами ГП-25.

Додатково снайперська пара забезпечується великокаліберною снайперською гвинтівкою:

для Сухопутних військ – гвинтівка з обертальним затвором калібру 14,5 мм (під патрон 14,5×114 мм);

для підрозділів Десантно-штурмових військ Збройних Сил України – напівавтоматична гвинтівка калібру .50 BMG (12,7×99 мм);

для підрозділів Військово-морських сил Збройних Сил України – гвинтівка з обертальним затвором калібру .50 BMG (12,7×99 мм).

Снайперське відділення здатне вести тривалі бойові дії у відриві від своїх військ, у тому числі, у розривах між позиціями противника та у його тилу.

1.1.2. У батальйонах утримуються снайперські взводи, які складаються з відділень, у складі двох снайперських трійок кожне. Снайперська трійка є неподільною самостійною тактичною одиницею.

Перший, другий та третій номери снайперської трійки мають на озброєнні гвинтівки з обертальним затвором в калібрі .338 LM (8,58×70 мм) та пістолети під патрон калібру 9х19 мм, обладнані ПЗРЗП.

Додатково снайперська трійка забезпечується одною великокаліберною снайперською гвинтівкою:

для підрозділів Сухопутних військ Збройних Сил України – гвинтівка з обертальним затвором калібру 14,5 мм (під патрон 14,5×114 мм);

для підрозділів Десантно-штурмових військ Збройних Сил України – напівавтоматична гвинтівка калібру .50 BMG (12,7×99 мм);

для підрозділів Військово-морських сил Збройних Сил України – гвинтівка з обертальним затвором калібру .50 BMG (12,7×99 мм);

для розвідувальних підрозділів усіх видів (родів) Збройних Сил України – напівавтоматична гвинтівка калібру .50 BMG (12,7×99 мм).

1.1.3. У деяких спеціалізованих підрозділах снайпери можуть бути організовані відповідно до вимог тактичної обстановки та мати специфічне озброєння:

а) Озброєння снайперської пари підрозділів Військової служби правопорядку Збройних Сил України;

Перший та другий номери мають на озброєнні:

гвинтівки з обертальним затвором калібрі .338 LM (8,58×70 мм) та пістолети під патрон калібру 9х19 мм, обладнані ПЗРЗП;

для виконання особливих задач – напівавтоматичні гвинтівки калібру .308 Win (7,62×51 мм);

додатково на пару – одна напівавтоматична гвинтівка калібру .50 BMG (12,7×99 мм).

б) Озброєння снайперів пошуково-рятувальних підрозділів Повітряних сил Збройних Сил України.

Снайпери мають на озброєнні гвинтівки з обертальним затвором та напівавтоматичні гвинтівки калібру .308 Win (7,62×51 мм), а також пістолети під патрон калібру 9х19 мм, обладнані ПЗРЗП.

2. ЗАСТОСУВАННЯ СНАЙПЕРСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ В ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОМУ БОЮ

2.1. Марш

Снайперські групи здійснюють пересування, перебуваючи в підпорядкуванні штабу батальйону або командира роти. Також вони можуть перебувати в складі відділень і взводів.

Марш може здійснюватися в передбаченні вступу в бій або поза загрозою зіткнення з противником. У передбаченні вступу в бій снайперські групи можуть бути призначені в якості охорони в районах з високою ймовірністю засідок.

Пересування в складі колони відбувається за наявності безпосередньої охорони, яка забезпечується іншими підрозділами.

2.1.1. Порядок руху під час маршу

2.1.1.1. Пересування поза загрозою зіткнення з противником

Поза загрози зіткнення з противником пересування відбувається в колоні. При загрозі нападу противника снайперські групи призначаються для виконання завдань у складі різних підрозділів похідної охорони. Колонна може розгортатися з похідного порядку в бойовий порядок при оцінці командиром обстановки і прийняття рішення на бій.

2.1.1.2. Пересування з можливістю вступу в бій

Підрозділи головних сил вживають заходів безпосередньо похідної охорони флангів, тилу і фронту. Снайперська група може використовуватися в наступних органах охорони головних сил колони:

а) Авангард. Передує головні сили і забезпечує їх безперешкодний рух. Авангард перешкоджає проникненню наземної розвідки противника і його раптового нападу. Від підрозділу, який рухається в авангарді, висилаються головна похідна застава і від неї головний дозор (дозорне відділення). Охорона флангів при необхідності здійснюється бічними похідними заставами. Снайперські групи зазвичай надаються авангарду. Вони можуть виконувати завдання у складі будь-якого з перерахованих вище елементів похідної охорони;

б) Головна похідна застава (далі – ГПЗ). Надсилається попереду авангарду силою до роти, складаючи його розвідувальний елемент. Вона забезпечує свою власну флангову охорону, висилаючи на фланги і в тил дозорні відділення, а вперед – головний дозор. Головна похідна застава в змозі придушити опір тільки невеликих груп противника;

Снайперська група збільшує спостережні можливості ГПЗ, а також забезпечує прицільний вогонь на далеких дистанціях по цілях що з'являтимуться. Мобільність, яка вимагається від підрозділів охорони, а також характер місцевості часто ускладнюють використання інших засобів підтримки, крім тих, що надаються снайперській групі. Снайперські групи можуть дуже добре здійснювати підтримку шляхом знищення цілей на далеких дистанціях;

в) Головний дозор (далі – ГД). Дозор – це невеликий загін, який висилається вперед від ГПЗ для раннього оповіщення про присутність противника. Снайперські групи можуть надаватися ГД для забезпечення додаткових можливостей зі спостереження і посилення військової потужності;

г) Тилова похідна застава (далі – ТПЗ). Від ТПЗ може бути висланий тилувий дозор. Призначення снайперської групи в ТПЗ залежить від місцевості, ймовірності контакту з противником і пріоритету, що обирається командиром;

д) Охорона флангів. Підрозділи головних сил на марші здійснюють охорону з флангів, висилаючи бічні похідні застави, як правило, пересуваються на рівні голови колони, яку охороняє. При необхідності призначаються нерухомі бічні похідні застави. Вони займають панівні ділянки місцевості на зазначених їм рубежах, повністю або частиною сил розгортаючись в бойовий порядок. Організуючи оборону, прикривають підходи до напрямку (маршруту) маршу.

Бічні похідні застави регулюють швидкість свого пересування щодо колони і зазвичай пересуваються швидше і на більші відстані, а також в більш короткий проміжок часу, ніж колони на марші. Часто місцевість, по якій вони рухаються, складніша, ніж маршрут руху колони. Снайперська група займає позиції перед підходом бічної похідної застави, висуваючи заздалегідь і забезпечуючи її підхід. Снайперська група попереджає вогнем і спостереженням можливий вихід противника у фланг, займаючи позиції на панівних висотах (вигідних ділянках місцевості).

2.1.1.3. Пересування на марші з передбаченням зустрічного бою

Снайперські групи, додані органам похідної охорони, можуть бути перепідпорядковані підрозділам, що діють у складі головних сил. У будь-якому випадку, рішення про застосування снайперської групи залежить від обстановки і, що більш важливо, від першочергових завдань, виконання яких командир намітив в задумі бою. Офіцер групи застосування снайперів або командир підрозділу снайперів (відділення, взводу) постійно оцінює ситуацію і відповідає за планування і рекомендації командирів про найбільш доцільне використання снайперів.

2.2. Дії снайперської групи під час наступу

2.2.1. Підтримка (прикриття) піхоти веденням точного вогню на далекій дистанції по пріоритетним цілям:

- а) кулеметні гнізда і амбразури;
- б) коригувальники артилерійського вогню;
- в) особовий склад;
- г) спостерігачі;
- д) снайпери;
- е) командний склад;
- ж) розрахунки (ПЗРК, ПТУР тощо);
- и) зв'язківці;
- к) противник в районах зосередження і розгортання.

2.2.2. Прикриття вогнем флангів наступаючих підрозділів.

2.2.3. Прикриття вогнем проломів в наступаючих порядках.

2.2.4. Участь у відбитті контратак.

2.3. Вихідний район (позиція) для наступу

2.3.1. У вихідному районі для наступу підрозділ розосереджуються і маскуються. Підрозділи розміщуються в укриттях, організовується кругова оборона. Снайперська група займає позиції для спостереження на ділянках, де можлива активність снайперів противника. У вихідному районі наступу робляться останні приготування перед боєм. Офіцер по координації забезпечує регулярну зміну чергових снайперів в обороні із забезпеченням відпочинку та підготовки.

2.3.2. Підготовка включає наступні елементи:

- а) координація дій з командиром підрозділу для уточнення завдання;
- б) підготовка зброї і екіпіровки, особливо оптики;
- в) поповнення запасів продовольства;
- г) нанесення камуфляжу;
- д) підготовка засобів зв'язку, отримання радіопозивні і частот;
- е) отримання бойового завдання;
- ж) організація взаємодії і управління.

2.4. Види бойового маневру

Існують наступні види маневру: охоплення, обхід та відхід. Характер району, противник, місцевість, перешкоди і характер оборони противника визначають вид маневру в ході наступу.

Снайперські групи можуть бути додані в підрозділи на весь час виконання бойового завдання або на визначений період. У зв'язку з цим снайперські групи можуть бути озброєні гвинтівками малого класу (7,62x51 мм), що дозволить снайперському вогню бути в межах досяжності по фронту наступу взводу (роти), тобто 300 – 1000 метрів. Командир підрозділу повинен визначати їм специфічні завдання (властиві снайперам), а також ширше використовувати їх можливості зі спостереження і маскування, визначаючи їм завдання з розвідки і рекогносцировки.

Снайперські групи також можуть надаватися батальйону, що діє на головному напрямку бригади. Для успішного вирішення своїх завдань на рівні батальйону снайперські групи повинні бути озброєні гвинтівками середнього (наприклад, 8,56x70 мм) і важкого калібрів (наприклад, 12,7x99 мм), щоб забезпечити досяжність снайперського вогню по всьому фронту наступу батальйону, тобто 1000 – 2000 м.

2.4.1. Атака переднього краю противника (додаток 1 до цієї Настанови)

Атака використовується для досягнення тактичного успіху по фронту наступу. В ході атаки, рішучими діями і вогнем, противник знищується на передньому краї, і підрозділи просуваються в глибину його оборони.

2.4.1.1. Бойове застосування снайперів

Основне завдання снайперської групи в атаці – підтримувати просування підрозділів високоточним вогнем. Це досягається наступними заходами:

організація вогню з ретельно замаскованих довготривалих позицій по цілях противника що з'являтимуться;

ураження противника в довгострокових спорудах (дотах, дзотах, бункерах);

знищення розрахунків противника (ПТУР, ПЗРК, гранатомет, кулемет), артилерійських і авіаційних навідників;

забезпечення флангового вогню по цілях, що з'являються на оголених флангах або в невеликих ізольованих осередках опору, які були пройдені підрозділами що наступають;

вогнь по цілях, які можуть загрожувати контратакою, і по відступаючому противнику;

ураження на далеких дистанціях цілей, що заважають наступу (зазвичай вогнь переноситься в глибину у міру просування підрозділів).

2.4.1.2. Пріоритети цілей

Снайперам повинні визначатись переважно специфічні ключові цілі. Снайперські групи не повинні відкривати вогнь по будь-яким виявленим або підозрюваним цілях противника. У разі невизначеності снайперські групи повинні нейтралізувати гарматні розрахунки противника або живу силу, яка

може надавати найбільший ефект в досягненні спільної справи (командири, зв'язківці).

Вимоги до вогневих позицій. Протягом атаки основною позицією снайперських груп повинна бути та, яка відкриває снайперам більший сектор по фронту на напрямку дії підрозділу. Запасна позиція повинна бути обрана заздалегідь, для її заняття в разі виявлення противником. Додаткові позиції потрібні, коли передбачається відкриття вогню по неперіоритетними цілям. Всі три види позицій повинні, наскільки це можливо, відповідати наступним характеристикам:

надавати укриття від вогню і спостереження;

надавати достатнє поле огляду і спостереження;

бути на достатній висоті, щоб запобігти блокуванню лінії стрільби наступаючими підрозділами.

2.4.1.3. Зміна позиції

При блокуванні лінії стрільби снайперська група переміщається на нову позицію настільки швидко, наскільки це можливо, щоб продовжити підтримку (прикриття) атаки. Якщо тактична ситуація вимагає безперервного вогню і цілі все ще присутні на флангах в напрямку наступу або на далеких підступах, снайперська група змінює позицію, прикриваючи переміщення один одного.

2.4.2. Охоплення (додаток 2 до цієї Настанови)

Підрозділи, які проводять охоплення і ті, діють з фронту, повинні мати можливість надати один одному безпосередню допомогу вогнем своєї зброї. При охопленні основний удар спрямований у фланги або в тил. У той час як підтримуюча атака розподіляє тиск по всьому фронту, щоб блокувати противника.

2.4.2.1. Бойове застосування снайперів

В основі застосування лежить підтримка підрозділів що виконують маневр високоточним вогнем, який досягається:

веденням прицільного вогню з вигідних замаскованих позицій в напрямку дій підрозділів, що діють з фронту;

ускладненням противнику здійснення перегрупування сил на загрозливому напрямку;

пріоритети цілей ті ж, що і вище.

2.4.2.2. Вимоги до вогневих позицій

Під час виконання охоплення найкраща позиція для підтримки основного удару може бути в розташуванні підрозділів, що діють з фронту. Вважається, що максимальна концентрація вогневої підтримки зазвичай надається силам основного удару. Потенціал снайперської зброї найкраще проявляється в ролі підтримки. Приданню снайперської групи до штурмових підрозділів що швидко рухаються не забезпечує достатнього часу для заняття ними зручної вогневої позиції, з якої підтримується наступ. Оптимальна вогнева позиція повинна дозволяти ведення вогню по передньому краю оборони противника на достатню глибину, що вводить його в оману щодо напрямку основного удару, а також

забезпечує необхідне поле обстрілу для перенесення вогню на напрямок основного удару.

2.4.2.3. Ведення вогню

У той час як підрозділи, що виконують охоплення, маневрують, снайперська група веде вогонь по цілям що відкриваються по фронту. Коли підрозділи близькі до завершення маневру, вогонь переноситься в напрямку основного удару. З наближенням підрозділів основного удару до штурмових позицій (позицій противника) снайперський вогонь зазвичай припиняється або переноситься в глибину, щоб забезпечити наступаючим збереження темпу при розвитку наступу в глибину. Повинна дотримуватися висока акуратність, щоб запобігти можливим рикошетам або ураженню вогнем своїх наступаючих підрозділів.

2.4.2.4. Зміна позиції

Під час наступу снайперська група переміщається задалегідь або одночасно з підрозділами, що діють з фронту. При захопленні опорних пунктів першого ешелону снайперська група переміщається вперед для знищення противника в його глибині і допомоги своїм підрозділам у відбитті контратак.

2.4.3. Обхід (додаток 3 до цієї Настанови)

Обхід є більш глибоким видом маневру, ніж охоплення. Під час виходу в тил наступаючі підрозділи обходять противника і намагаються зайняти район в його тилу. Одночасно з маневром основного удару підтримуюча атака розподіляє тиск по фронту, щоб відвернути сили і увагу противника. Мета виходу в тил – примусити противника залишити свої позиції або відвернути значні сили на ліквідацію нової загрози в своєму тилу.

2.4.3.1. Бойове застосування снайперської групи

Значна ізоляція (в сенсі відсутності вогневої взаємодії), в якій знаходяться підрозділи, що обходять і діють з фронту, вимагає розподілу снайперських груп між тими і іншими. Якщо достатньої кількості снайперських груп забезпечити неможливо, то перш за все посилюються підрозділи що виконують обхід. Все інше, як зазначено вище.

2.4.4. Прорив

Прорив характеризується початковим наступу на широкому фронті, щоб зафіксувати ворога на місці і обдурити щодо істинного напрямку удару. Потім основний удар наноситься потужною і жорсткою атакою на значну глибину на дуже вузькій ділянці фронту. При прориві снайперські групи застосовуються так само, як при обході і охопленні.

2.4.4.1. Вимоги до вогневих позицій

Прорив спочатку підтримується зі снайперських позицій, розташованих поблизу напрямку наміченого прориву. Інші вимоги, як викладено вище.

2.4.4.2. Пріоритети цілей

Перед ударом снайперська група знищує цілі, які безпосередньо загрожують основному удару. Особливий акцент робиться на ворожих спостерігачів, навідників артилерійського вогню і амбразурах в бункерах, які загрожують наступаючим порядкам. У ході розвитку атаки береться під вогонь жива сила, що з'являється. При успішному прориві оборони, у ході розширення прориву по фронті, вогонь переноситься в глибину.

2.4.4.3. Зміна позиції

Здійснюється так само, як і при охопленні.

2.5. Снайперські групи під час наступу, під час взаємодії танкових і механізованих підрозділів

Механізовані підрозділи, що наступають при підтримці танків, використовують мобільність, вогневу міць, швидкість і психологічний вплив танка. Снайперські групи забезпечують вогневе прикриття для танків проти замаскованих протитанкових гармат противника і його протитанкових (гранатометних) підрозділів. Інший вид взаємодії може полягати у виявленні цілей для танків і показу їх трасуючим пострілом.

Висока швидкість танків вимагає від снайперських груп робити часті зміни позицій в напрямку атаки, щоб залишитися в межах досяжності своєї зброї. Іноді рельєф місцевості накладає додаткові обмеження на ефективність снайперської підтримки. У міру просування танків вперед лінії стрільби можуть блокуватися пагорбами або рослинністю, а також будівлями. Снайперські групи можуть ефективно використовуватися в цьому виді снайперських дій, тільки якщо існує набір необхідних умов, тобто там, де немає обмежень або перешкод для ведення вогню.

2.5.1. Бойове застосування снайперських груп

Цілі, які можуть бути знищені снайперським вогнем – знищуються. Ті цілі, які не можуть бути знищені снайперським вогнем, знищуються танковим вогнем. Снайпери позначають цілі танковим екіпажам трасуючими кулями на дистанціях практичного вогню. Активне використання снайперів починається з моменту висунення з району вихідного наступу і на протязі всієї атаки. Найчастіше переміщення снайперських груп проводиться на бойових машинах піхоти (бронетранспортерах), стрибками, від кордону до рубежу (від укриття до укриття), діючи на відстані, що забезпечує підтримку снайперським вогнем атакуючих танкових і механізованих підрозділів. Снайперські групи для підтримки танків доцільно застосовувати в складі відділень або трійок. Трійки можуть виявитися кращими, оскільки надають велику взаємозамінність групі. Крім того, один з номерів може бути використаний для зв'язку з екіпажем (командиром танкового підрозділу).

2.5.2. Види взаємодії

Снайперські групи в складі механізованих і танкових підрозділів можуть наступати: спільно, окремо і вести вогневу підтримку зі стаціонарних позицій.

2.5.3. Спільні дії (додаток 4 до цієї Настанови)

Танкові і механізовані підрозділи наступають в єдиному бойовому порядку, перебуваючи в тісній вогневій взаємодії. Механізовані підрозділи йдуть безпосередньо за танками в бойовій лінії на відстані, що забезпечує тісну вогневу взаємодію. Снайперські групи займають вогневі позиції на рубежі спішування (зазвичай власному), що надають максимальне поле обстрілу по фронту і флангах атаки. В оптичні прилади, налаштовані на максимальне збільшення, Снайперська група виявляє в першу чергу позиції протитанкових засобів і підрозділів противника, які можуть бути невидимі екіпажам танків. Спостереження повинно бути сконцентровано на місцевості більш віддаленій, ніж та, яку можуть спостерігати наступаючі танкові і механізовані підрозділи безпосередньо перед собою. У міру розвитку атаки снайперська група переміщується на нові вогневі позиції на БМП або БТР, доданому снайперській групі.

З огляду на невелику швидкість взаємного пересування (відносно ізолюваного танкового кидка), у снайперської групи немає необхідності переміщатися вперед дуже часто. Переміщення повинно проводитися на задалегідь намічену позицію. У міру наближення наступаючих підрозділів до переднього краю оборони противника опір противника посилюється і напруга бою зростає. Тому снайперська група повинна намітити вогневу позицію на відстані практичної дальності стрільби, а також представляти, в який момент бою і як туди прибути для підтримки вогнем штурмового підрозділу (групи).

2.5.4. Окремі дії (додаток 5 до цієї Настанови)

Для підходу до переднього краю оборони (опорного пункту) противника, танковими і механізованими підрозділами можуть використовуватися різні маршрути, або вони можуть діяти в деякій мірі ізолювано один від одного. Крім того, будь-які умови, що ускладнюють маневр і обмежують застосування танків, або тактичні міркування можуть викликати необхідність наступу на різних напрямках. Зазвичай механізовані підрозділи наступають в пішому порядку, іноді в першому ешелоні. Танки можуть діяти в складі ланцюга механізованих підрозділів, за ними або в складі загонів що обходять. У будь-якому випадку механізовані підрозділи мають снайперів (одиначних) в складі відділень, які забезпечують підтримку снайперським вогнем піхоти. Тому снайперські групи повинні надаватися танковим підрозділам, зазвичай складаючи єдиний механізований елемент, що знаходиться в вогневій взаємодії з танками.

Швидке просування танків зазвичай ускладнює зайняття стаціонарних вогневих позицій. Переміщення снайперських груп проводиться в якості десанту на танках, на приданій БМП або в пішому порядку за танком. При цьому використовується кожна можливість для зупинки, спостереження, виявлення цілей і їх показу танковим екіпажам. При підході танків до переднього краю

оборони (опорного пункту) противника снайперська група займає вогневу позицію, яка надає максимальне поле спостереження і обстрілу.

2.5.5. Вогнева підтримка зі стаціонарних позицій (додаток 6 до цієї Наставови)

У важкодоступних для танків ділянках місцевості механізовані підрозділи можуть обганяти танки і наступати під прикриттям їх вогню і вогню БМП. Якщо дистанція до противника, з якої танки ведуть вогонь, знаходиться в межах максимальної ефективної дальності снайперської зброї, то снайперські групи надаються танковому підрозділу з метою розширення їх можливостей по спостереженню, виявленню цілей, а також для вказівки цілей (в тому числі і трасуючими кулями). Якщо танки знаходяться за межами досяжності вогню снайперської зброї, то у командира є вибір: або залишити снайперські групи з танками, або просунути їх слідом за механізованими підрозділами, скорочуючи дистанцію, або снайперські групи надаються їм для вирішення своїх звичайних завдань.

2.5.6. Планування використання снайперських груп під час наступу

Планування передбачає ознайомлення командира снайперської групи із задумом бою командира батальйону (роти), особливо в частині маневру який планується підрозділами, і порядку вогневого ураження противника штатними і доданими засобами.

2.5.6.1. Рекогносцировка

Офіцер групи застосування снайперів (командир снайперського підрозділу повинен залучатися до рекогносцировки разом з командирами рот (взводів), окремих, доданих й підтримуючих підрозділів. Представник снайперської групи дає рекомендації щодо найбільш ефективного застосування снайперських груп, засновані на результатах рекогносцировки та тактичному задумі на бій.

2.5.6.2. Вогневі завдання

При постановці завдань в бойовому наказі командир батальйону вказує командиру снайперської групи (офіцеру групи застосування снайперів) цілі для знищення, напрямок стрільби, час готовності до відкриття вогню, кого підтримувати при атаці, завдання, до виконання яких бути готовим: прикриття флангів, відбиття контратак противника, місце в бойовому порядку і порядок переміщення.

2.5.7. Снайперська група в складі механізованих підрозділів (рота/батальйон) (додаток 7 до цієї Наставови)

Механізовані підрозділи атакують противника: в пішому порядку, на БМП (БТР), а також в якості десанту на танках. Як правило, підрозділи на автомобілях спішуються і атакують в пішому порядку або десантом на танках.

Атака механізованих підрозділів на БМП (БТР) застосовується, коли оборона противника надійно подавлена, зі знищенням великої частини його протитанкових засобів, а також при наступі на поспішно зайняту оборонну позицію. Цілями атаки на БМП (БТР) можуть бути: знищення противника на

передньому краї, стрімке просування, маневр і захоплення опорних пунктів в глибині його оборони, переслідування відступаючого противника, розвиток успіху вищого ешелону.

2.5.7.1. Бойове застосування снайперських груп

Швидке переміщення, особливо на початковій стадії атаки, обмежує застосування снайперських груп в будь-якій ролі (в тому числі в підтримці танків). Тому застосування снайперів буде обмежено періодами, в яких відбувається зупинка або спішування.

2.5.7.2. Під час руху

У передбойовому порядку снайперські групи, додані підрозділам батальйону, розосереджені зазвичай в голові, середині і хвості колони або в особливо визначеному командиром батальйону місці. При будь-яких зупинках, запланованих або вимушених, снайперська група негайно спішується, займає вогневі позиції і веде спостереження.

2.5.7.3. Спішування

Межа спішування призначається якомога ближче до переднього краю оборони противника, зазвичай в місцях, вкритих від вогню його кулеметів і протитанкових засобів ближнього дії. Іноді він може збігатися з кордоном переходу в атаку. Межа спішування снайперської групи може збігатися із загальним для всіх піхотинців, а може бути власним, тобто перебувати далі від переднього краю оборони противника, для використання потенціалу своєї зброї згідно його максимальної ефективної дальності.

2.5.7.4. Утримання захоплених рубежів

Захоплені рубежі або окремі об'єкти в глибині оборони противника, що мають важливе значення, утримуються визначеними підрозділами, які негайно закріплюються і готують вогонь для відбиття можливих контратак противника. Стики і відкриті фланги забезпечуються вогнем артилерії, танків, БМП, маневром резерву, а при необхідності і висуненням на загрозливий напрямок підрозділів прикриття, які в міру просування батальйону вперед знімаються. Снайперські групи займають позиції (за межами окопів, у максимально непередбачуваних для противника місцях) для посилення можливостей танків і БМП зі спостереження і вогневого впливу, в основному на флангах і найбільш загрозливих напрямках. В ході розвитку наступу командир батальйону визначає подальший порядок використання снайперських груп, віддаючи пріоритет підтримці танків.

2.5.8. Снайперські групи під час наступу на укріплений район (додаток 8 до цієї Настанови)

Можливості снайперських груп по вогневому впливу і спостереженню при наступі на укріплений район не оцінені. При наступі необхідно враховувати, що підготовлена система вогню противника, інженерні загородження і перешкоди, фортифікаційне обладнання району оборони (опорного пункту), підготовлені заходи щодо маскування, захисту від високоточної зброї, а також підготовка противником шляхів маневру (контратаки) дають йому відчутну перевагу. З цих причин укріплені райони, по можливості, обходяться головними силами

(і особливо їх передовими загонами), а в наступі на укріплений район в якості штурмового загону може діяти посилений механізований батальйон (батальйонна тактична група) (далі – БТГр).

Однак існує ряд слабких сторін оборони, які снайперські групи повинні використовувати. Слабкістю довготривалого укріпленого району є його скутість.

Довготривалі вогневі споруди неможливо використовувати при загрозі з нових напрямків і взагалі адаптувати під обстановку, яка безперервно змінюється.

У кожній споруді є амбразури, відкриті місця: вікна вентиляції, щілини спостережних пунктів і дверні прорізи тощо. Через ці місця противник доступний для ураження високоточним снайперським вогнем.

Оборонні споруди мають обмежену видимість. Одиночна амбразура має досить обмежене поле спостереження і обстрілу. Обмежена видимість робить залежним одну споруду від підтримки іншої. Нейтралізація однієї споруди впливає на всю систему вогню, роблячи її менш ефективною.

2.5.8.1. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи можуть призначатися в вогневу підгрупу штурмових груп із завданням знищення живої сили противника на спостережних постах, амбразурах довготривалих вогневих споруд. Цілі для знищення визначаються вибірково, з урахуванням систематичного ослаблення взаємної підтримки вогневих позицій противника всередині його системи вогню. При захопленні довготривалих споруд противника снайперська група забезпечує захоплення і знищення подібних споруд в глибині його першої позиції на напрямку наступу. При цьому снайперська група займає вогневі позиції максимально близько від споруд на передньому краї оборони противника. Вогневі позиції повинні займатися на флангах району прориву, щоб мати можливість підтримки вогнем не тільки штурмових підрозділів, а й сусідів.

У бойовому завданні снайперській групі вказуються:

- а) точне розташування і характер фортифікаційних споруд;
- б) розташування і кількість амбразур, поле обстрілу і озброєння;
- в) розташування входів, виходів, вентиляційних отворів в кожній споруді;
- г) напрямки стрільби і типи стаціонарного озброєння;
- д) інженерні загородження і природні перешкоди;
- е) слабкі місця оборони.

Після захоплення об'єкта (району оборони, опорного пункту, довгострокової вогневої споруди) снайперська група виконує завдання з його утримання; вона може висуватися на вогневу позицію, що забезпечує подальшу підтримку наступу, або готуватися до відбиття контратак противника.

2.5.9. Наступ в умовах міста (додаток 9 до цієї Настанови)

Наступ в міських умовах радикально відрізняється від наступу в польових умовах, що визначає специфіку застосування снайперських груп на кожному з етапів дій.

Наступ ділиться на три етапи:

а) На першому етапі здійснюється ізоляція району бойових дій шляхом заняття панівних ділянок місцевості на підступах до нього. Снайперські групи ведуть спостереження і знищують найбільш важливі цілі противника;

б) Другий етап складається з просування в зону міста і захоплення плацдарму на його краю. Протягом цього періоду снайпери висуваються вперед, займають початкові позиції для продовження підтримки наступу;

в) На третьому етапі наступаючі частини просуваються крізь міські райони, відповідно до плану наступу.

2.5.9.1 Особливості

Вогневе ураження в міських районах може варіюватися від повного знищення (руйнування об'єктів) до оволодіння територією без великих її пошкоджень. У першому випадку основну роль відіграє артилерія і снайпери в основному використовуються як засіб посилення. У разі, якщо об'єкти повинні бути збережені, снайперський вогонь починає відігравати значну роль в забезпеченні просування підрозділів і повинні особливо враховуватися фактори управління і особливості місцевості, оскільки вони впливають на використання снайперів. Умови, в яких ведеться наступ, характеризуються обмеженістю зон огляду і обстрілу, складністю маневру і управління підрозділами.

2.5.9.2. Управління

Просування крізь міські райони часто складається з роздільних і зовні незалежних дій. Наступ складається з окремих місцевих боїв. Управління стає децентралізованим, ефективність радіозв'язку падає внаслідок перешкоди через навколишні будинки. У цій ситуації снайперська група повинна мати дуже чітке уявлення про задум і розвиток маневру, щоб забезпечити вивірену за часом і ефективну підтримку наступаючим підрозділам. Місцевість вивчається на предмет виявлення найбільш важливих районів (об'єктів), особливостей побудови будівель і споруд, підступів тощо.

2.5.9.3. Зони спостереження і обстрілу

Зони спостереження і обстрілу визначаються вулицями і магістралями. Ведення спостереження дуже ускладнюється наявністю дахів, вікон і дверних прорізів, кожне з яких потенційно може бути спостережним пунктом або вогневою позицією противника.

2.5.9.4. Укриття та маскування

Міські райони надають відмінне укриття і замасковані позиції як при наступі, так і при обороні. Оборонці мають рішучу перевагу через те, що нападники найчастіше повинні виставляти себе на відкриті ділянки, щоб пройти до атакованого об'єкту.

Снайпер має значну перевагу, оскільки він не обов'язково повинен рухатися в бойових порядках штурмових груп. Він може зайняти позицію на найвищій точці, з тилу або на фланзі на деякій відстані від підтримуваного підрозділу.

2.5.9.5. Шляхи підходу

Найкращі шляхи підходу знаходяться всередині будівель (де можливе використання підземних комунікацій), оскільки рух по вулицях легко

виявляється. Снайпери – неважливо, в наступі або обороні, повинні вивчити всі наявні та можливі шляхи підходу в районі їх дій.

2.5.9.6. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи повинні діяти на напрямку атаки, підтримуючи механізовані підрозділи вогнем і рухаючись узгоджено з ними. При цьому вони повинні знаходитися на достатній дистанції від піхотинців, уникаючи участі в ближньому бою, але досить близько, щоб знищувати віддалені цілі, які загрожують спільному впровадженню. Іноді снайперські групи можуть діяти повністю незалежно від механізованих підрозділів при полюванні на цілі що з'являються, і особливо на снайперів противника.

2.5.9.7. Вимоги до вогневих позицій

а) Взаємна підтримка. У міських умовах іноді бажано, щоб номери снайперської групи діяли з різних позицій. Оскільки виявлення кількох людей, що знаходяться поблизу один від одного (бійців снайперської групи) більш імовірно, з огляду на велику кількість можливих позицій, з яких противник може вести спостереження, тому снайпери повинні розташовуватися так, щоб вони могли надавати взаємну підтримку.

б) Укриття і маскування. Поля обстрілу очевидні для противника, і він буде добре уявляти можливі місця розташування снайперів. Маскування в таких умовах дуже складне, але винахідливий снайпер завжди знайде способи залишитися непоміченим.

в) Вогонь з вікон. Ведучи вогонь з вікна, снайпер по можливості повинен вибрати позицію в глибині кімнати. Звук буде заглушений, і спалах пострілу не буде помітно. Якщо він змушений показати гвинтівку або частину тіла, щоб зробити постріл, він повинен швидко залишити позицію після пострілу.

г) Проломи. Замість стрільби через дверні або віконні прорізи снайпер може використовувати (якщо вони є) або зробити невеликі проломи в стіні з розширенням з боку кімнати. Вони менш помітні, малогабаритні як цілі і надають достатнє поле для обстрілу.

д) Промахи. Снайпер повинен завжди залишати позицію, з якою він зробив два або три промахи. Він буде виявлений майже стовідсотково (але в даному правилі бувають і виключення).

е) Рух. Позиція снайпера не повинна знаходитися поблизу руху інших бійців підрозділу незалежно від того, як добре снайпер замаскований. Рух завжди приверне спостереження, і снайпер може бути виявлений оптичними приладами. Він повинен швидше покинути обрану позицію, щоб не наражатися на ризик виявлення.

2.5.10. Снайперські групи при форсуванні водних перешкод (додаток 10 до цієї Настанови)

Форсування водних перешкод проводиться в короткий термін, раптово для противника і на широкому фронті. Снайпери можуть застосовуватися на різних етапах і в різних видах форсування, а також там, де потрібні їхні можливості зі спостереження і ведення вогню.

2.5.10.1. Існує два види форсування:

а) З ходу. Для збереження темпу просування наступаючих підрозділів і коли це дозволяють умови обстановки, застосовується форсування річки з ходу

при забезпеченні раптовості, швидкості і мінімального скупчення особового складу і техніки;

б) З розгортанням основних сил у водної перешкоди. Характеризується більш ретельною і тривалою підготовкою, призначенням вихідного району для форсування, а також організацією десантних і поромних переправ (додаток 11 до цієї Настанови).

Ефективність водної перешкоди як перешкоди може знижуватися завдяки раптовості, заходам по введенню противника в оману, високого темпу при форсуванні і захопленні плацдарму на протилежному березі. Форсування зазвичай відбувається на широкому фронті і одночасно – для швидкості, введення противника в оману і недопущення скупчення особового складу і техніки. По можливості форсування повинно проводитися на плаваючих бойових машинах і самохідних переправно-десантних засобах, із застосуванням тактичного повітряного десанту для швидкого оволодіння протилежним берегом. При відсутності вищевказаних засобів форсування здійснюється через броди, мости, на поромах і човнах.

2.5.10.2. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи можуть ефективно використовуватися при підготовці і під час форсування. При підготовці форсування снайперська група займає вогневі позиції, що дозволяють переглядати ділянку форсування по всій його ширині, ведучи спостереження за протилежним берегом. Будь-яка активність противника негайно доповідається старшому командирі. Під час форсування снайперські групи знищують противника на протилежному березі, ведучи вогонь по пріоритетним цілям: спостерігачі, артилерійські та авіаційні наводчики, розрахунки протитанкових засобів противника тощо.

Участь снайперської групи в розвідці, що передуює форсуванню, важко переоцінити. Офіцер групи застосування снайперів (командир снайперської групи) повинен брати участь в організованій командиром батальйону (роти) розвідці з метою визначення кількості снайперських груп, необхідних для підтримки форсування, їх завдань з підтримки, вогневих позицій тощо. Снайперська група може сама брати участь в розвідці в якості дозорного відділення або в складі розвідувального (бойового розвідувального) дозору. Снайперська група повинна зайняти вогневу позицію як можливо раніше, переважно в ході ведення розвідки.

Порядок переправи снайперської групи для подальшого розширення плацдарму і розвитку наступу в глибині визначається командиром при постановці бойового завдання. Зазвичай переправа снайперської групи здійснюється після оволодіння протилежним берегом передовим загonom, при збереженні підтримки форсування іншими снайперськими групами.

З початком форсування снайперська група змінює позицію – тактика визначається поставленим завданням. У разі застосування тактичного повітряного десанту для форсування пріоритет придання снайперської групи віддається передовому загону тактичного повітряного десанту. При наявності достатньої кількості снайперських груп вони розподіляються між тактичним повітряним десантом і головними силами, що діють безпосередньо у водній перешкоди.

Якщо переправа здійснюється на човнах, то вона відбувається, як правило, в умовах обмеженої видимості для ускладнення ураження противником. Застосування снайперських груп можливо при застосуванні освітлювальних засобів, використання снайперами приладів нічного (тепловізійного або SWIR) бачення та прицілювання. При обмеженій видимості вогонь повинен переноситися в глибину раніше, ніж в звичайних умовах, для уникнення випадкового ураження своїх підрозділів.

2.5.11. Снайперські групи в складі підрозділів військової розвідки

Для ведення військової розвідки зі складу розвідувальних, механізованих і танкових підрозділів виділяються різні органи розвідки. Їм може доручатися як розвідка, так і знищення невеликих груп противника. Снайперські групи представляють незамінний компонент при зборі розвідувальних даних усіма доступними способами. Крім спостереження, снайперські групи можуть використовуватися в складі органів розвідки.

2.5.11.1. Окремі розвідувальні дозори і розвідувальні загони

Окремі розвідувальні дозори і розвідувальні загони висилаються на найбільш важливі напрями переважно в наступі, при відсутності безпосереднього зіткнення з противником в обороні і на марші в передбаченні вступу в бій. В окремі розвідувальні дозори виділяється до посиленого взводу. В розвідувальний загін – посилена рота. Розвідка ведеться спостереженням, безпосереднім оглядом місцевості, діями із засідок, застосуванням нальотів, а при необхідності і боєм. Діє на значній відстані, що визначається складом, завданням, умовами місцевості і можливістю підтримки зв'язку. Снайперським групам визначаються завдання по забезпеченню огляду місцевості, спостереження і прикриття основних сил органу розвідки. Снайперська група відкриває вогонь тільки за наказом старшого командира, щоб запобігти виявлення групи. В інших випадках снайперська група відкриває вогонь, коли виявлення дозору неминуче або вже відбулося.

2.5.11.2. Бойові розвідувальні дозори

Бойові розвідувальні дозори висилаються в ході бою від загальновійськових підрозділів (від батальйону, іноді силою до роти) для ведення розвідки попереду і на флангах їх бойових порядків в складі до взводу. Діють на видаленні, що забезпечує спостереження за ними і підтримку їх вогнем.

2.5.11.3. Розвідувальні дозори

Розвідувальні дозори висилаються від розвідувальних загонів, кожен силою до взводу, при необхідності – посиленого.

2.5.11.4. Дозорні відділення (танки)

Дозорні відділення висилаються від окремих розвідувальних дозорів і розвідувальних дозорів для огляду місцевості і з метою виявлення противника. Діють на видаленні зорового зв'язку. Снайперська група може надсилатися в складі дозорного відділення для забезпечення спостереження на великій дальності і вогневого прикриття для основних сил органу розвідки. Снайперська група постійно вимірює дистанції до місць ймовірних засідок, заповнює картку вогню з визначенням необхідних поправок для ключових точок спостереження. При контакті з противником снайперська група, у залежності від поставленої задачі, може або здійснювати вогневий вплив на противника (для його

затримання чи позначення для інших підрозділів), або вести спостереження, не викриваючи себе та наводити артилерію чи авіацію, корегуючи їх вогонь.

2.5.11.5. Підрозділи для проведення пошуків і влаштування засідок

Зазвичай це розвідувальні, механізовані, а можливо, і танкові підрозділи силою до взводу. Пошук проводиться в умовах безпосереднього зіткнення з противником, в умовах обмеженої видимості. Дальність розвідки обмежується зазвичай переднім краєм або найближчою глибиною бойового порядку противника. Дії полягають у влаштуванні засідок і нальотів. Застосування снайперських груп залежить від часу доби і видимості. При відсутності сучасних приладів нічного (тепловізійного) бачення та прицілювання використання снайперів в умовах обмеженої видимості неефективно. Снайперські групи зазвичай входять в підгрупи вогневого прикриття (ураження), резерву і для спостереження, запобігання відходу противника із зони вогневого ураження, прикриття основних сил після виконання завдання під час їх руху в тилівій заставі. Після висунення головних сил з тилової застави за маршрутом повернення снайперська група може бути залишена на вогневій позиції на короткий період часу. Залишається вона в якості резервної підгрупи (на шляху ймовірного підходу підрозділів підтримки противника) із завданням затримати переслідування противником головних сил дозору.

По суті справи, ця підгрупа влаштовує другу засідку. При влаштуванні засідок снайперська група може призначатися в відволікаючу підгрупу, яка відкриває вогонь з дальньої дистанції і потім відходить в сторону підгрупи ураження, підставляючи переслідувачів під її вогонь з вигідної позиції.

Як правило, снайперські групи розташовуються на обох флангах бойового порядку засідки для прикриття вогнем всієї ділянки засідки. Іноді снайперські групи розташовуються на відстані від флангів основних сил, використовуючи значну дальність свого вогню.

Пріоритетними цілями є командири, зв'язківці, розрахунки групової зброї. При пересуванні противника в транспортній колоні в першу чергу знищуються водії першої і останньої машини для блокування противника і створення паніки.

2.5.12. Снайперська група в довготривалих снайперських засадах (вільне полювання) (додаток 12 до цієї Настанови)

Тривалі снайперські засідки влаштовуються виключно снайперами з задалегідь підготовлених позицій в районах, де можлива поява противника поодиноці або в складі дрібних груп. Такі засідки влаштовуються для ізоляції району боїв шляхом обмеження пересувань противника, створення атмосфери страху і невпевненості, а також для збору розвідувальних даних. Іноді такі засідки можуть влаштовуватися поблизу позицій, залишених нашими підрозділами, в розрахунок на знищення дозорів противника, що виконують огляд місцевості (позицій).

2.5.12.1. Вибір району засідки

Дані повітряної і наземної розвідки – основні джерела інформації при виборі місця засідки. Дороги, переправи, лінії зв'язку вважаються найбільш ймовірними районами появи противника.

Зазвичай засідка влаштовується на дальності, що забезпечує підтримку снайперської групи вогнем артилерії. У разі, якщо засідка влаштовується в

районах з високою активністю противника, а також якщо швидкий і потайний відхід з основної вогневої позиції не можливий, тоді снайперській групі надається підрозділ прикриття. Склад підрозділу прикриття визначається рівнем очікуваної активності противника і його бойовим складом.

Суттєве правило – чим менше людей, тим менше ризик виявлення.

2.5.12.2. Вибір місця засідки

Після визначення району засідки вибирається місце засідки (ділянка) та основна вогнева позиція. При виборі місця засідки і основної вогневої позиції необхідно керуватися такими принципами:

максимально широке поле спостереження (місця і району);

максимальне поле обстрілу;

прострілюються шляху підходу;

природне маскування;

укриття.

2.5.12.3. Бойове застосування снайперських груп

Після прийняття рішення на влаштування снайперської засідки в певному районі командир снайперської групи або його старший командир оповіщає командира підрозділу, в зоні відповідальності (інтересів) якого знаходиться район засідки.

При цьому йому повідомляються: координати місця засідки, час виходу і повернення, маршрут, паролі і сигнали, частоти і позивні, порядок підтримки снайперської групи.

Також уточнюється, чи заплановані дозори в даному районі:

а) Підготовка. Підготовка подібна з підготовкою бойових снайперських дій;

б) Вихід. Вихід зазвичай здійснюється в темний час доби, з тим щоб прибути на основну вогневу позицію до світанку;

в) Заняття основної вогневої позиції. негайно після прибуття в місце засідки повинна бути проведена розвідка місця засідки і вибір основної вогневої позиції. Позиція повинна бути облаштована для тривалого перебування в ній і замаскована з переважним застосуванням елементів природного маскування. Основна вогнева позиція повинна бути підготовлена до настання світлого часу доби. Земля, що залишилася після підготовки позиції, набивається в мішки, які в подальшому використовуються для захисту від куль і в якості упорів для зброї;

г) Вимоги до основної вогневої позиції. Максимальні поля обстрілу і спостереження, а також укриття – основні вимоги. Можливість комфортного перебування навіть в суворих погодних і кліматичних умовах, швидкий вхід і вихід з позиції;

д) Виконання бойового завдання. На основній вогневій позиції організується постійне спостереження. На світанку всі члени снайперської групи ведуть спостереження. Пильність противника під ранок притупляється, активність зростає на світанку. Снайперська картка вогню готується заздалегідь, причому визначення відстаней може проводитися по карті, зі звіркою з місцевістю.

За результатами спостережень висувається припущення про найбільш ймовірне місце або напрямок появи противника. Постійно проводиться аналіз переважного напрямку і швидкості вітру і метеоумов.

Абсолютно необхідною умовою є дотримання повної нерухомості весь час перебування на позиції.

2.5.12.4. Ведення вогню

При появі цілі командиром робиться оцінка ситуації і приймається рішення на відкриття вогню. Стрілку вказують тільки ту мету, яка чітко ідентифікована як противник і ясно видно. Вогонь без розбору і по неясно видимій цілі тільки розкриває засідку. Ціль знищується згідно з концепцією “максимально два постріли”.

2.5.12.5. Покидання основної вогневої позиції

У разі промаху засідка знімається. При знищенні цілі (-ей) снайперська група повинна залишатися на основній вогневій позиції, очікуючи подальшого розвитку подій. При підозрі, що знищено дозорне відділення, засідка знімається. При знищенні одиночного противника або дрібних груп засідка знімається тільки при підході більших підрозділів противника, при цьому снайперська група викликає артилерійський вогонь.

Основне правило – після вдалого пострілу треба залишатися на позиції, якщо не виявлено реакції противника. Рух снайперської групи тільки збільшить ризик виявлення засідки.

Залишення місця засідки повинно проводитися вночі для зниження ризику виявлення. Повинні бути вжиті заходи щодо приведення позиції в попередній стан шляхом знищення слідів перебування.

Як правило, не можна використовувати дану вогневу позицію повторно.

2.5.13. Дії снайперської групи в обороні (додаток 13 до цієї Настанови)

Оборона має на меті відбити наступ переважаючих сил противника, нанести йому максимальні втрати, утримати важливі райони (об'єкти) місцевості і тим самим створити сприятливі умови для переходу в наступ.

В умовах сучасного бою із застосуванням потужної та високоточної зброї сутність оборони полягає в зриві або відбитті наступу переважаючих сил противника і нанесенні йому ураження вогневими ударами. Це здійснюється усіма можливими силами і засобами в поєднанні з широким маневром вогнем, контратаками і застосуванням загороджень. Військові підрозділи здійснюють завзяте утримання основних (ключових) районів і позицій, перехоплюючи найбільш ймовірні напрямки наступу противника і створюючи тим самим сприятливі умови для переходу до наступальних дій.

Завдання, що виконуються снайперами в оборонному бою, подібні до тих, що вони виконують в наступі – це ведення високоточної вогню на далекі дистанції по пріоритетним цілям. Бойове застосування снайперських груп різняться в залежності від способів ведення оборони. Однак у всіх випадках снайперська група призначена посилювати систему вогню підрозділів.

2.5.13.1. Основні принципи

Оборона організовується і ведеться виходячи з певних принципів. Ці принципи не всі однаково важливі і придатні для застосування в усіх ситуаціях. Командир підрозділу, якому придана снайперська група, визначає порядок її застосування в обороні. Після рекогносцировки місцевості командир

снайперської групи представляє командир підрозділу свої міркування з приводу найбільш ефективного використання снайперської групи:

а) Використання місцевості. Снайперська група повинна завжди вибирати позицію, що забезпечує найкращі поля обстрілу і спостереження, маскування і укриття. Бажано, щоб позиція надавала можливість контролю за всіма підступами до переднього краю оборони;

б) Охорона. Охорону необхідно застосовувати таким чином, щоб позбавити противника раптовості і мобільності, і поставити його в невідгідні умови. В охороні снайперська група повинна використовувати будь-яку можливість перешкодити спостереженню противника і запобігти раптовості його атак;

в) Вогневий зв'язок. Снайперські групи розташовуються таким чином, щоб вони могли взаємодіяти одна з одною спостереженням і вогнем;

г) Кругова оборона. Снайперські групи підбирають вогневі позиції, що забезпечують можливість ведення кругової оборони, організовуючи систему основних і запасних позицій;

д) Побудова в глибину. Снайперські групи обороняються в обох ешелонах (при побудові в два ешелони), створюючи дедалі більшу протидію. Розташування снайперів поблизу від переднього краю на очікуваному головному напрямку наступу непрактично;

Як правило, снайперські групи займають позиції на флангах опорного пункту. Також снайперські групи можуть бути ефективно використані в вогневих засідках і в бронегрупі;

е) Поєднання з системою інженерних загороджень. Вогневі позиції повинні підбиратися з урахуванням системи інженерних загороджень, що забезпечують затримання, зупинку, блокування противника. Такі місця повинні знаходитися під перехресним вогнем снайперських груп;

ж) Поєднання з системою вогню і вогневих позицій підрозділу. Включення снайперських груп в систему вогню підрозділів відбувається, відповідно до наступних принципів:

вогневі позиції повинні забезпечувати знищення противника відразу після входження його в межі максимальної ефективної дальності снайперської системи;

в ході просування противника щільність і інтенсивність вогню повинна збільшуватися;

відбиття наступу противника шляхом знищення його перед переднім краєм;

при вклинюванні противника в оборону необхідно його негайне знищення.

з) Скорострільність. Скорострільність не змінюється в міру наближення противника. Пріоритетні цілі знищуються рішуче і систематично, але без шкоди для точності вогню.

2.5.14. Снайперська група в складі передового загону

Снайперська група може діяти в передовому загоні, призначеному для оборони в смугі забезпечення. Її метою буде необхідність затримати наступ

переважаючих сил противника або змусити його передчасно розгорнутися й наступати в невігідному для нього напрямку, а також нанести йому втрати і виграти час для підготовки оборони снайперські групи призначаються для посилення вогневих можливостей підрозділу, який виконує функції передового загону.

2.5.15. Снайперські групи в сторожовій охороні

Щоб виключити раптовий напад наземного противника, забезпечити час і вигідні умови для розгортання і вступу в бій, а також не допустити проникнення розвідки противника в район розташування, підрозділи організовують сторожову охорону. Крім того, сторожова охорона може прикривати відхід розвідувального загону, при відсутності безпосереднього зіткнення з противником.

2.5.15.1. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи призначаються в склад сторожових постів і секрети з завданнями: змусити противника передчасно розгорнутися в бойовий порядок, затримати його просування, посилити спостережні можливості охорони, а також в якості артилерійських навідників.

2.5.16. Снайперські групи в бойовій охороні

Позиція бойової охорони створюється з метою недопущення раптового нападу противника і ведення ним наземної розвідки.

Від батальйону висилається зазвичай посилений взвод на видалення до 2 км.

У ряді випадків посилена бойова охорона може надсилатися в складі батальйону. При будь-якому варіанті бойову охорону слід посилювати снайперськими групами.

2.5.16.1. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи розташовуються на панівних висотах, що дозволяють переглядати підступи до оборони на велику глибину, діючи в якості артилерійських і авіаційних навідників. Снайперські групи, також можуть ефективно використовуватися для прикриття вогнем відходу підрозділів, призначених в бойову охорону.

2.5.17. Снайперські групи в безпосередній охороні

Безпосередня охорона здійснюється вартувими, патрулями і секретами. Снайперські групи можуть використовуватися в будь-якій якості, посилюючи спостережні та вогневі можливості охорони.

2.5.18. Снайперські групи під час оборони району (опорного пункту)

Оборона району (опорного пункту) – вид позиційної оборони, яка характеризується наполегливим утриманням території. Базові принципи дій снайперських груп в обороні застосовні до всіх аспектів даного виду бою. При включенні снайперської групи в будь-який підрозділ в якості його посилення, командир, відповідно до плану оборони, вказує завдання по підтримці і відбитті

атаки піхоти противника, основні і запасні позиції, сектори обстрілу. Командир ставить завдання снайперській групі, виходячи з результатів спостереження, обліку максимальної ефективної дальності снайперської системи, вимог до снайперської вогневої позиції, схеми оборони відповідно до задуму бою, і системи вогню.

2.5.18.1 Бойове застосування снайперської групи

Снайперська група може бути призначена: при двох ешелонній побудові – до другого ешелону, при одноешелонній – в резерв:

а) У два ешелони. У разі, якщо необхідна підтримка підрозділів, що знаходяться на передньому краї, то снайперські групи можуть займати вогневі позиції в другій траншеї (300 – 600 м від першої), а іноді і в третій траншеї (600 – 1000 м від другої траншеї), якщо місцевість дозволяє вести вогонь перед переднім краєм оборони. До завдань снайперських груп входить прикриття вогнем з загрозливих напрямків і знищення пріоритетних цілей;

б) В один ешелон. снайперська група призначається в резерв. Снайперська група може підтримувати підрозділи переднього краю, перекриваючи вогнем найбільш ймовірні напрямки наступу противника, з урахуванням ведення вогню в сторони флангів і в тил. Спостережні можливості снайперської групи повинні бути використані максимально повно при знаходженні роти (взводу) в резерві в районі зосередження. На закритій і пересіченій місцевості снайперська група може надаватися підрозділам першого ешелону.

2.5.18.2. Снайперська група в системі вогню

Снайперський вогонь готується в рамках системи вогню підрозділу (батальйону, роти). Спочатку вогнева позиція повинна забезпечувати знищення противника на дальніх підступах, починаючи з граничних відстаней, щоб змусити його передчасно розгорнути свої головні сили. У разі прориву оборони противником снайперська група переносить вогонь на ближні цілі, що знаходяться в межах першого ешелону оборони, знищуючи пріоритетні цілі; для ліквідації загрози розвитку наступу і підтримки контратак. Снайперські групи повинні знаходитися в вогневому зв'язку між собою. Проміжки повинні прострілюватися фланговим і перехресним вогнем.

2.5.19. Снайперські групи в круговій обороні (бій в оточенні)

Оскільки кругова оборона має багато спільного з зазначеними вище способами ведення оборони, то будуть відзначені тільки особливості бою в оточенні.

2.5.19.1. Бойове застосування снайперських груп

Максимальний акцент робиться на взаємний вогневий зв'язок снайперських груп всередині фронту кругової оборони. Для створення суцільного фронту оборони, надійного забезпечення вогнем стиків між підрозділами і прикриття найбільшої кількості загрозливих напрямків для стрільби повинні бути задіяні усі снайпери, функції спостерігачів-навідників у них виконують стрільці (стрільці-водії) снайперських груп.

2.5.19.2. Вимоги до вогневої позиції

Багато, щоб вогнева позиція розташовувалася на панівній висоті поблизу від центру оборонного периметра, забезпечуючи снайперській групі круговий огляд і прикриття вогнем з найбільш ймовірних напрямків атак противника.

Снайперська група також повинна розташовуватися поблизу резерву для забезпечення підтримки бою підрозділів прориву і розвитку їх успіхів. В окремих випадках снайперські групи можуть бути придані підрозділам прикриття прориву і забезпечення флангів (заслонів).

2.5.20. Снайперські групи в вогневих засідках (бронегрупах)

Вогневі засідки і бронегрупи займають приховані позиції, зазвичай на зворотних схилах висот, що перешкоджають спостереженню і вогню противника прямою наводкою.

2.5.20.1. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи розташовуються на передній стороні ухилу висоти для ведення спостереження за діями противника і своєчасного оповіщення підрозділів, призначених в вогневу засідку (бронегрупи). З метою раптовості снайперська група відкриває вогонь тільки разом з підрозділом. У вогневій засідці снайперська група розташовується позаду або з флангу, на безпечній дистанції, з якої і здійснюється підтримка вогнем.

2.5.21. Оборона міських районів

Особливості бойового застосування снайперів в обороні міських районів дуже схожі на ті, що викладені в підпункті 2.5.9 розділу 2 цієї Настанови. Відомості про наміри противника в даній ситуації впливають на завдання снайпера.

2.5.21.1. Особливості бойового застосування снайперів

Існують кілька факторів, які треба враховувати при обороні міських районів:

оборона будівель з легкозаймистих матеріалів не забезпечує захист від куль і навіть може бути небезпечною. Всі можливі укриття і замасковані позиції, а також обмежені можливості зі спостереження, вимагають спеціальних заходів щодо організації кругової оборони і заходів з протидії проникненню противника; особливий акцент робиться на розміщенні перешкод ворожому просуванню (інженерних загороджень) і прикриття їх вогнем; спостереження на флангах і в тилу посилюється; повинна бути забезпечена рухливість оборони для відбиття противника з будь-якого напрямку.

2.5.21.2. Бойове застосування снайперських груп

Найкраще займати позиції в кам'яних або цегляних будівлях, які забезпечують найбільшу дальність вогню і кругове спостереження. Снайперські групи можуть призначатися:

- а) для контрснайперської боротьби;
- б) для знищення пріоритетних цілей;
- в) для ускладнення доступу противника до певних районів або підступів;
- г) для ведення вогню через загородження і перешкоди;

- д) для спостереження на флангах і в тилу;
- е) для підтримки контратак;
- ж) для ускладнення ворожого спостереження.

2.5.21.3. Вимоги до вогневої позиції

Оптимальна снайперська позиція необов'язково розташована поблизу від переднього краю. Обладнуються позиції в кам'яних будівлях, що не виділяються, які забезпечують широкі сектори обстрілу і спостереження.

Запасні та додаткові позиції в міських умовах також повинні бути підготовлені заздалегідь.

2.5.22. Снайперські групи при обороні водних перешкод

Водні перешкоди представляють природні перешкоди, ідеальні для оборони і затримання просування противника. Особливості таких перешкод, наприклад, відома відстань (ширина водної перешкоди)о противника і плоска поверхня, що не заважає веденню вогню, можуть бути з успіхом використані снайперами.

Оборона водних перешкод будується з урахуванням тих же принципів, що і інші види оборони.

2.5.22.1. Рекогносцировка

При організації оборони водної перешкоди проводиться ретельна розвідка на предмет виявлення найбільш вірогідних ділянок форсування. В основному оцінюються стан берегів, підходи до них, топографія прилеглої місцевості, дорожня мережа на обох сторонах річки. Аналіз отриманих даних повинен допомогти при визначенні вірогідних ділянок форсування і виборі найкращих оборонних позицій.

2.5.22.2. Бойове застосування снайперських груп

Спочатку снайперські групи висилаються для дій на протилежному березі в складі розвідувального (бойового розвідувального) дозору, посиленої бойової охорони або для оборони на передовій (передмостової) позиції. До завдань снайперської групи входять попередження раптового форсування річки противником, ведення флангового вогню вздовж річки, визначення ділянок форсування, районів збору противника. При відході снайперської групи на наш берег вона займає заздалегідь підготовлені позиції, перешкоджаючи інженерній розвідці противника, а в подальшому і висадці противника на берег.

2.5.22.3. Вимоги до вогневих позицій

Вогневі позиції повинні вибиратися (в межах максимальної ефективності снайперської зброї) поблизу від можливих ділянок форсування, надаючи хороші поля обстрілу і спостереження. При необхідності зайняти позицію навпроти можливої переправи вогнева позиція повинна бути віддалена від неї на відстань, що забезпечує захист від вогневої підготовки атаки противника.

2.5.23. Снайперські групи під час маневреної оборони

Під час маневреної оборони бій ведеться, як правило, на декількох рубежах, з послідовним відходом з одного на інший, з широким застосуванням вогневих засідок; влаштовуються загородження і руйнування. Під час підходу противника батальйон діями дозору, вогневих засад і бойової охорони (що знаходяться перед переднім краєм оборони) попереджає раптовість атаки

противника, пов'язує його боєм, змушуючи його передчасно розгорнути свої головні сили і направляючи його в організовані вогневі мішки і вогневі засідки.

Потенціал снайперської зброї неоціненний при знищенні противника при його підході, починаючи з граничних відстаней.

2.5.23.1. Бойове застосування снайперських груп

Снайперські групи призначаються в ротні (взводні) опорні пункти. При наявності достатньої кількості снайперських груп частина з них повинна надаватися резерву для прикриття вогнем відходу рот першого ешелону при їх маневрі на новий рубіж. Снайперські групи можуть призначатися в розвідувальні дозори або бойові розвідувальні дозори для виявлення основного напрямку наступу противника і оцінки його сил шляхом спостереження на великі дальності. Мобільні снайперські групи (на транспорті) можуть застосовуватися для самостійних дій на ймовірних напрямках висування противника.

2.5.23.2. Снайперські групи під час виходу із бою у разі відходу

Відхід проводиться з метою виведення підрозділів з-під ударів переважаючих сил противника, заняття більш вигідного рубежу та виграшу часу. Навмисний відхід організовується з метою створення сприятливих умов для подальших дій. В умовах безпосереднього зіткнення з противником відходу передуює вихід з бою.

2.5.23.3. Бойове застосування снайперських груп у разі відходу

Снайперські групи можуть призначатися в ар'єргард, тиллові похідні застави, а також в вогневі засідки для забезпечення відходу підрозділів. При самостійних діях снайперським групам можуть доручатися наведення артилерійських і авіаційних ударів на великі скупчення противника.

2.5.24. Спостереження та ураження вибіркових цілей

У ході виконання задачі здійснюється лише ведення спостереження та фіксації отриманих даних, проводиться ідентифікація цілей.

Уражаються лише ті цілі, які визначені у бойовому розпорядженні або високопріоритетні за замовчуванням, наприклад: генерали; відомі військові діячі противника та військові злочинці; новітні зразки озброєння та військової техніки; потужні ударні засоби (якщо немає прямої заборони на ураження інших цілей, крім визначеної).

При наданні свободи вибору цілей застосовується Таблиця пріоритетності цілей снайпера (додаток 16 до цієї Настанови).

Снайперське відділення може перебувати на позиції до 3 – 5 діб, може бути організована заміна відділень з інтервалом в 1 – 3 доби.

2.5.25. Ведення турбуючого вогню (снайперський терор) (додаток 14 до цієї Настанови)

2.5.25.1. Під час ведення турбуючого вогню позиція обирається на максимальній віддаленості від противника.

Вогонь ведеться обома снайперами, функції спостерігача-корегувальника виконують стрільці, кулеметник забезпечує охорону позиції. Під час вибору цілей використовується Таблиця пріоритетності цілей снайпера (додаток 16 до цієї Настанови).

2.5.25.2. При здійсненні снайперського терору уражаються усі цілі у радіусі досяжності (особовий склад, зразки озброєння, засоби розвідки та спостереження тощо). Вогонь ведеться на максимальні дистанції. У тому числі за межі дистанції гарантованого ураження цілі першим-другим пострілом.

Снайперське відділення перебуває на позиції до 24 годин.

2.5.26. Контрснайперські дії (додаток 15 до цієї Настанови)

2.5.26.1. Дії по знищенню снайперів противника плануються і координуються командиром снайперського підрозділу.

2.5.26.2. Організовується збір інформації про:

військовослужбовців противника, що носять специфічну маскувальну уніформу та (або) зброю в чохлах і футлярах,

одиначні постріли по окремих категоріях особового складу (командний склад, розрахунки групової зброї);

зниження або припинення активності на позиціях противника під час одиночного вогню;

виявлення віддзеркалення світла від лінз оптичних приладів за межами позицій противника;

виявлення розвідувальними дозорами (візуально або по слідах) невеликих груп противника (від одного до десяти чоловік

одиначні гільзи від патронів гвинтівочних калібрів.

2.5.26.3. Визначається найкращий спосіб знищення снайпера противника.

Для цього аналізується інформація, яка включає:

а) час доби, коли ведеться точний вогонь;

б) місця (точні або вірогідні), з яких снайпер вів вогонь;

в) місця, в яких бачили снайпера (імовірно снайпера);

г) матеріальні свідчення знаходження снайпера противника, такі як стріляні гільзи або елементи спорядження, залишки куль, які потрапили на позиції чи поранили військовослужбовців;

д) визначається характерний образ дій снайпера противника та його озброєння, забезпеченість допоміжним обладнанням, наявність у нього групи прикриття.

Отримана інформація аналізується снайперською групою для виявлення характерних рис або шаблону в діях противника. Для виявлення можливих маршрутів його пересування, група повинна вивчити карту, аерофотознімки, або провести розвідку у визначеному районі.

2.5.26.4. Після з'ясування характеру дій або шаблону в діях снайпера, снайперська група вибирає місце і час для його знищення. З цією метою проводяться наступні заходи:

а) погоджуються маршрути пересування і система вогневої підтримки;

б) визначається порядок додатково виявлених у ході дій цілей (для вогневої підтримки);

в) залучаються додаткові снайперські групи для організації злагодженого ураження снайпера або для виманювання на приманку;

г) виготовлення приманки для снайпера у вірогідному районі його появи, для виманювання його під вогонь.

2.5.26.5. Всі контрснайперські групи мають бути на позиції за 12 годин до часу прогнозованої появи снайпера противника.

2.5.26.6. Знищення ворожого снайпера здійснюється вогнем мінометів, АГС, ствольної чи реактивної артилерії по цілевказівці снайперської групи.

Знищення снайпера противника вогнем з гвинтівок здійснюється лише у випадках, коли неможливо застосувати зброю не вибіркового ураження, або коли позиція ворожого снайпера добре захищена від вогню крупних калібрів, і вимагає точкового ураження. При цьому, якщо немає загрози прикриття ворожого снайпера протитанковими засобами або вірогідність наведення ним артилерійського або авіаційного удару незначна – для знищення добре захищеної позиції снайпера використовується вогонь з танків та бойових машин.

2.5.26.7. Під час контрснайперських дій, снайперські підрозділи повинні ігнорувати іншу бойову активність противника.

2.5.26.8. Реакція на вогонь ворожих снайперів:

а) при потраплянні снайперської групи під вогонь ворожого снайпера і його позицію не можна виявити – група повинна покинути зону ураження;

б) для закриття поля зору ворожого снайпера використовуються димові гранати або артилерійські снаряди, здійснюється засліплення противника освітлювальними снарядами (мінами);

в) якщо поставлена димова завіса не забезпечує необхідного укриття – наноситься вогневий удар по району позиції ворожого снайпера (виявленій або вірогідній), у ході якого снайперська група відходить у безпечну зону.

2.5.27. Виживання і відрив (ухилення) від противника

Кожне завдання має свої власні особливості, пов'язані з виживанням і відривом. План повинен враховувати такі проблеми, співвідносячи їх з індивідуальною підготовленістю членів снайперської групи, зі злагоженістю їхніх дій, а також з підготовкою екіпажів десантних засобів. При цьому слід керуватися наступними правилами:

а) метою плану евакуації є порятунок життя бійців при неможливості здійснення ними самостійного повернення;

б) при знаходженні снайперської групи в районах, контрольованих противником, можливим способом відриву від нього є пересування по воді;

в) план повинен складатися з трьох частин: до заняття основної вогневої позиції, під час перебування на позиції, після виходу з основної вогневої позиції (найважча фаза).

В ході виконання бойового завдання обстановка може скластися так, що снайперській групі доведеться залишатись в замаскованому укритті кілька днів, чекаючи, поки противник припинить пошуки.

2.5.28. Евакуація снайперських груп

2.5.28.1. Пересування в точку евакуації

В ході бойових дій у багатьох випадках потрібно пересування в точку (пункт) евакуації. Командир снайперської групи повинен знати основні принципи вибору маршрутів і дотримання скритності при здійсненні евакуації снайперської групи.

2.5.28.2. Пріоритети

Період перебування на основній вогневій позиції залежить від бойового завдання, екіпіровки і запасів продовольства снайперської групи. Виходячи з даних факторів, розраховується час евакуації. Евакуація є принципово важливою, вона підтримує бойовий дух і забезпечує виконання бойових завдань в майбутньому. План евакуації (наземної, повітряної або морської) повинен готуватися заздалегідь, з урахуванням різних умов обстановки. Під час виконання завдання снайперська група може стикатися з непередбачуваними обставинами, в яких необхідно проявляти гнучкість, дисципліну і ініціативу.

2.5.28.3. Кодові позначення

Для використання під час евакуації снайперській групі даються кодові слова. Наприклад, одне з них може повідомляти про прибуття снайперської групи в точку евакуації, інше – може означати, що основна точка евакуації провалена і необхідно використовувати запасну.

2.5.28.4. Відсутність зв'язку

У разі, якщо снайперська група не вийшла в ефір встановлену кількість разів (або на протязі встановленого часу), командир вищого підрозділу передбачає, що снайперська група зазнає труднощів з радіозв'язком, або потрапила в складну обстановку, або поєднання і того, і іншого. У такій ситуації ним приймається рішення на евакуацію при відсутності зв'язку.

2.5.28.5. Варіанти евакуації

Незважаючи на те що евакуація повітряним транспортом є найбільш мобільним способом, командуванням може бути обраний інший спосіб з'єднання зі своїми наступаючими підрозділами і частинами, а саме: наземний або морський. Будь-який з цих способів може плануватися в якості запасного – при зриві евакуації повітряним шляхом.

2.5.28.6. Самостійний вихід

Незважаючи на перевагу вищевказаних способів евакуації, може скластися ситуація, при якій їх використання загрожує підрозділу евакуації або самій групі. Снайперська група повинна бути підготовлена до самостійного виходу (повернення), як групою, так і поодинці.

2.5.28.7. Планування

Снайперська група проводить евакуацію в максимально короткі терміни після виконання бойового завдання. Точки евакуації завжди плануються у взаємодії з підрозділами підтримки. Іноді обстановка вимагає від снайперської групи рішення – вдаватися до евакуації або до самостійного виходу.

Командир повинен враховувати можливість самостійного виходу за розробленими маршрутами в райони розташування наших підрозділів або в район, звідки можлива повітряна або морська евакуація.

При плануванні враховуються такі чинники:

а) Відстань. Відстань може обмежувати евакуацію наземним способом. У цьому випадку початкова фаза може бути наземною, кінцева – повітряною або морською;

б) Місцевість. Місцевість може бути визначальним фактором при виборі способу евакуації. Точка евакуації повинна бути зручна з тактичної точки зору, безпечною і технічно придатною. Снайперська група повинна вибирати в якості точки евакуації найбільш складні для доступу противника місця: ліси, гори;

в) Противник. Детально повинні бути розроблені дії в позаштатних ситуаціях, коли противник заважає проведенню евакуації;

г) Виживання і відрив від противника. Попередньо повинні бути розроблені дії по виживанню і відриву (ухилення) від противника, наприклад:
розглянути всі аспекти, необхідні для тривалого виживання групи;
розробити план, що забезпечує найбільші шанси виживання і повернення в райони, контрольовані своїми підрозділами, відповідно обстановки, що склалась, і завданнями.

3. ПЛАНУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛУ СНАЙПЕРІВ КОМАНДИРОМ (ШТАБОМ) ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

3.1. Організація застосування підрозділів снайперів

3.3.1. Взвод снайперів є одним з основних підрозділів військової частини.

У ході планування бойових дій військової частини окремо розглядаються питання порядку застосування снайперських підрозділів. Застосування снайперів для виконання завдань, не пов'язаних з їх призначенням забороняється.

3.3.2. Організація бойового застосування снайперів включає:

- а) визначення мети, завдання і цілей противника;
- б) планування застосування підрозділів та вогневих засобів;
- в) виділення необхідних сил і засобів для виконання задач;
- г) постановку завдань виконавцям;
- д) узгодження зусиль сил і засобів підрозділів снайперів за завданнями (цілями), напрямками, рубежами, часом і способами виконання завдань;
- е) підготовку підрозділів снайперів, їх розгортання і всебічне забезпечення;
- ж) розробку і здійснення заходів щодо забезпечення живучості підрозділів;
- и) організацію управління;
- к) визначення порядку збору і обробки розвідувальних відомостей, їх доповіді командирів та у вищій штаб;
- л) контроль виконання відданих розпоряджень і надання практичної допомоги підпорядкованим командирам підрозділів у виконанні поставлених завдань.

3.2. Планування застосування підрозділу снайперів

3.2.1. У ході усвідомлення бойового завдання і прийняття рішення командир визначає мету, основні завдання (цілі) і терміни їх виконання.

З розпорядження бойового застосування підрозділів снайперів вищого штабу командир і штаб усвідомлюють завдання, що вирішуються в інтересах бригади (батальйону), а також питання взаємодії сил і засобів, і порядок доповіді результатів. Відсутність розпорядження з вищого штабу не звільняє командира і штаб від своєчасної організації застосування підрозділу снайперів.

3.2.2. Під час оцінки відомостей про противника командир і штаб визначають ступінь розкриття угруповання його сил і засобів з урахуванням очікуваних змін у його складі, положенні, стані, бойові можливості і можливий характер дій (склад, стан і положення); уточнюють завдання (цілі); намічають райони (напрямки) зосередження зусиль.

При оцінці відомостей про місцевість у районі майбутніх дій командир і штаб встановлюють дані про її характер, зміни, інженерне обладнання, стан мостів (переправ), доріг і прохідність місцевості поза дорогами, наявність загороджень, особливо мінних; виявляють вплив місцевості на бойове застосування і на вибір районів дій (розгортання) підрозділів снайперів.

3.2.3. Оцінка стану підрозділів снайперів полягає в уточненні даних про положення, укомплектованість, боєздатність підрозділів і у визначенні їх реальних можливостей щодо виконання поставлених завдань.

3.3. Обов'язки командира бригади (батальйону) з організації бойового застосування снайперів

3.3.1. При організації бойового застосування снайперів командир бригади (батальйону) зобов'язаний:

- а) надавати вказівки штабу;
- б) заслуховувати начальника розвідки з питань оцінки противника та командира снайперського підрозділу про стан та можливості підрозділу снайперів;
- в) розглядати і затверджувати план бойового застосування підрозділу снайперів;
- г) особисто і через штаб контролювати виконання завдань;
- д) приділяти увагу питанню укомплектованості підрозділів снайперів професійно підготовленим особовим складом та необхідними технікою і озброєнням.

3.3.2. Для планування бойового застосування командир бригади (батальйону) повинен визначити:

- а) мету та основні завдання;
- б) цілі (райони, напрямки, рубежі), на яких зосередити основні зусилля за етапами підготовки та ведення снайперських дій;
- в) сили та засоби, які необхідно залучити додатково до штатних підрозділів.

3.4. Обов'язки начальника штабу бригади (батальйону) з організації бойового застосування снайперів

3.4.1. Безпосереднє управління снайперськими діями у бригаді (батальйоні) здійснює начальник штабу, який відповідає за планування та організацію снайперських дій, ефективне використання сил і засобів снайперського підрозділу, його всебічне забезпечення та своєчасне виконання завдань.

3.4.2. Виходячи із завдань, поставлених командиром, вищим штабом, і обстановки, що склалася, начальник штабу зобов'язаний:

- а) забезпечувати постійну бойову готовність підрозділу снайперів;
- б) завжди знати противника в смузі дій бригади (батальйону) і на флангах та передбачати ймовірний характер його дій;
- в) бути готовим доповісти свої висновки про противника і пропозиції щодо організації застосування підрозділу снайперів командиром;
- г) деталізувати завдання, поставлені командиром і вищим штабом, визначати послідовність їх виконання, встановлювати час і порядок застосування снайперів;
- д) визначати сили і засоби для виконання найбільш важливих завдань, склад резерву;
- е) визначати порядок управління підрозділами снайперів і заходи для всебічного забезпечення їхніх дій;
- ж) встановлювати терміни розробки бойових документів;
- и) розглядати, підписувати і подавати на затвердження командиром План бойового застосування підрозділів снайперів;
- к) віддавати розпорядження підпорядкованим підрозділам;
- л) особисто ставити завдання командирам підрозділів снайперів, що виконують найбільш важливі завдання;
- м) здійснювати постійний контроль за виконанням завдань.

4. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СНАЙПЕРСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ КОМАНДУВАЧЕМ (ШТАБОМ) ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

4.1. Організація проведення контрснайперських та стабілізаційних дій

4.1.1. Для проведення контрснайперських та стабілізаційних дій підвищеної складності в Командуванні Об'єднаних сил створюється зведений снайперський (контрснайперський) підрозділ, до якого входять сили і засоби частин спеціального призначення Збройних Сил України та підрозділи інших складових Сил оборони. Визначені підрозділи формують вогневі маневрені групи з включенням до них снайперських підрозділів.

4.1.2. До основних завдань вогневих маневрених груп Командування Об'єднаних сил належать: збір, перевірка, аналіз, узагальнення, систематизація і накопичення інформації щодо снайперської діяльності російсько-окупаційних військ, на підставі чого проводиться організація, проведення і координація снайперських та контрснайперських заходів по всій лінії зіткнення.

4.1.3. Структурно зведений снайперський (контрснайперський) підрозділ складається з операційного штабу та трьох тактичних груп, кожна з яких відповідає за певну ділянку смуги оборони Об'єднаних сил: північну, центральну та південну. Тактичні групи в районах своєї відповідальності здійснюють постійне вивчення і контроль оперативно-тактичної обстановки, взаємодію з підрозділами Об'єднаних сил першого ешелону, заходи снайперської та

контрснайперської боротьби. У разі необхідності, проведення комплексних снайперських і контрснайперських заходів, на найбільш напружених ділянках лінії розмежування, до них можуть одночасно залучатись сили усіх тактичних груп.

4.2. Заходи снайперської та контрснайперської боротьби

Заходи снайперської та контрснайперської боротьби, які проводить зведений снайперський (контрснайперський) підрозділ умовно поділяються на активні заходи снайперської та контрснайперської боротьби і заходи реагування.

4.2.1. Активні заходи снайперської та контрснайперської боротьби здійснюються з метою попередження втрат з боку підрозділів Об'єднаних сил, перехоплення у противника ініціативи на різних ділянках лінії розмежування та нав'язування йому своєї тактики оборони.

Проведенню активних заходів снайперської та контрснайперської боротьби передують ретельна підготовка:

- а) розвідка місцевості та противника всіма можливими способами;
- б) вивчення та аналіз здобутих матеріалів;
- в) детальне планування заходу;
- г) інсценування та відпрацювання в полігонних умовах різних варіантів розвитку подій, які можуть статись під час проведення заходу;
- д) розрахунок і оптимізація сил та засобів, необхідних для здійснення заходу;
- е) визначення завдань кожному з тактичних елементів, що братимуть участь у заході.

4.2.2. Заходи реагування зведеного снайперського (контрснайперського) підрозділу здійснюються з метою зменшення снайперської активності противника на певній ділянці лінії розмежування, а також знешкодження або придушення вогневих точок російсько-окупаційних військ, з яких ведеться обстріл позицій Об'єднаних сил. До таких заходів залучаються не тільки снайперські групи, але й інші підрозділи забезпечення: вогневої підтримки, повітряної розвідки (БпЛА), радіотехнічної розвідки та радіоелектронної боротьби.

Особливістю проведення заходів реагування є необхідність негайного придушення активності противника. Тактика задіяння додаткових підрозділів підтримки варіюється в залежності від оперативно-тактичної обстановки.

4.2.3. Засоби вогневої підтримки (крупнокаліберні кулемети, АГС, СПГ, міномети 60 мм та 82 мм) застосовуються з метою:

- нанесення вогневого ураження виявленим вогневим точкам противника (у тому числі укріпленим снайперським позиціям);
- відволікання уваги противника під час переміщення або перегрупування снайперських та інших тактичних груп, залучених до заходу снайперської та контрснайперської боротьби, зокрема, для вогневого прикриття їх відходу з передових позицій;

виклику вогню противника на себе та спонукання його до інших активних дій (переміщення живої сили та техніки, застосування додаткових засобів підтримки), для викриття його вогневих точок та маршрутів пересування до них (між ними).

4.2.4. Засоби аеророзвідки (БпЛА) використовуються для здобування відеоінформації про розташування та конфігурацію передових позицій противника, викриття його вогневих точок і маршрутів пересування живої сили та техніки, а також про ландшафт району виконання бойового завдання. Крім того, БпЛА застосовуються для коригування вогню підрозділів вогневої підтримки та контролю за діями противника під час бойового зіткнення.

4.2.5. Технічні засоби РЕР та РЕБ використовуються з метою:

а) здобування розвідувальної інформації з каналів радіозв'язку противника для з'ясування його намірів, ступеню боєготовності його сил та засобів, реакції на активні дії підрозділів Об'єднаних сил і, зокрема, контрснайперської групи;

б) пеленгування місцезнаходження засобів (терміналів) зв'язку противника, визначення його бойового порядку на окремій ділянці смуги оборони, виявлення місць скупчення живої сили, встановлення маршрутів та графіку її пересування;

в) придушення каналів радіозв'язку противника, зокрема, управління безпілотними літальними апаратами.

5. ПОРЯДОК РОБОТИ КОМАНДИРА ПІДРОЗДІЛУ СНАЙПЕРІВ ПРИ ПРИБУТТІ У ЗОНУ ООС

5.1. Вивчення карти полоси відповідальності військової частини:

а) загальний характер місцевості;

б) позиції своїх військ та противника;

в) оцінка рельєфу місцевості (перепади висот та мертві простори);

г) вивчення природних (водні перешкоди, болота, кам'яні осипи тощо) та штучних (мінні поля, дротяні загородження тощо) перешкод та обмежень маршрутів руху.

5.2. Вивчення матеріалів роботи попереднього снайперського підрозділу (місця та характер снайперської активності противника, характер його реагування на снайперські дії, позиції, що використовувались, маршрути руху тощо).

5.3. Вивчення даних розвідки:

а) характер дій противника та його активності у районі виконання задачі (розвідзведення, дані радіоперехоплень, дані агентурної розвідки);

б) виявлені вогневі точки противника;

в) дані аеророзвідки (фото та відео).

5.4. Попереднє ознайомлення з місцевістю у районі розташування взводних (ротних) опорних пунктів та маршрутів переміщення між ними:

- а) оцінка місць розміщення можливих вогневих позицій;
- б) визначення потреби та можливості обладнання хибних вогневих позицій (враховуючи виконання заходів введення противника в оману щодо перебування на цих позиціях особового складу);
- в) визначення типів засобів маскування, які можуть знадобитись на різних ділянках місцевості ;
- г) розгляд шляхів підходу/відходу до місць можливих позицій;
- д) визначення небезпечних напрямів, з яких можливе нанесення вогневого удару чи підхід ДРГ противника;
- е) планування заходів забезпечення життєдіяльності та визначення порядку задоволення фізіологічних потреб снайперських груп.

6. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ВІДДІЛЕННЯМ СНАЙПЕРІВ

6.1. Рекогносцировка

6.1.1. Вивчення карти району виконання завдання:

- загальний характер місцевості;
- позиції своїх військ та противника;
- моделювання рельєфу місцевості (перепади висот та мертві простори);
- вивчення природних (водні перешкоди, болота, кам'яні осипи тощо) та штучних (мінні поля, дротяні загородження тощо) перешкод та обмежень маршрутів руху;
- попередній вибір району розміщення вогневої позиції та можливих шляхів підходу/відходу до неї;
- планування часу, необхідного для скритного виходу у район вогневої позиції.

6.1.2. Вивчення даних розвідки:

- виявлені вогневі точки противника;
- характер дій противника та активності у районі виконання задачі (розвідзведення, дані радіоперехоплень, дані агентурної розвідки);
- дані аеророзвідки (фото та відео).

6.1.3. Вихід у район виконання завдання:

- вибір місця розміщення вогневої позиції (кількох вогневих позицій);
- визначення потреби та можливості обладнання хибних вогневих позицій (враховуючи виконання заходів введення противника в оману щодо перебування на цих позиціях особового складу);
- визначення потреби у засобах маскування;
- розгляд шляхів підходу/відходу до позиції;
- створення попередньої схеми сектору виконання завдання з визначенням орієнтирів та проміром дистанцій;

визначення небезпечних напрямів, з яких можливе виявлення позиції, нанесення вогневого удару чи підхід ДРГ противника;
планування заходів забезпечення життєдіяльності та визначення способів задовільнення фізіологічних потреб.

6.2. Планування виконання завдання

6.2.1. Визначення способів виконання завдання:

ведення вогню одним снайпером з використанням іншого у якості спостерігача;

ведення вогню обома снайперами, з залученням бійців групи охорони для корегування вогню;

використання однієї чи декілька вогневих позицій та порядку переміщення між ними.

6.2.2. Складання переліку зброї, боєприпасів, обладнання та спорядження для виконання завдання:

необхідність великокаліберної гвинтівки та запасу патронів (по типам куль) до неї;

міни та типи детонаторів;

дими (колір, кількість);

засоби зв'язку;

необхідність додаткового запасу патронів (по типам куль) для основної снайперської зброї;

визначення потреби у прицілах нічного бачення чи тепловізійних прицілах;

визначення потреби у приладах спостереження за типами (біноклі, перископи, прилади нічного бачення та тепловізори, додаткові зорові труби);

вибір одягу та взуття, тентів, палаток;

складання переліку інструменту та матеріалів для обладнання і маскуванню позиції.

6.2.3. Визначення порядку виходу на позицію, доставки зброї, інструменту та матеріалів і порядок виходу після виконання завдання:

визначення необхідності виконання заходів відволікання уваги противника від району висування та обладнання вогневої позиції (нанесення вогневих ударів на суміжних напрямках, проведення демонстраційних дій омани) або проведення заходів маскуванню (постановка димів, засліплення, забезпечення звукового маскуванню заходів);

розроблення заходів омани для створення у противника впевненості у перебуванні снайперської групи в іншому місці на випадок потужної протидії противника (підняття пилу, виражений рух гілок дерев, звук встановлення хибних оптичних пристроїв, які, наприклад, виблискують тощо на відділеному місці від дійсної вогневої позиції);

визначення необхідності та встановлення місця перевалочного пункту для доставки озброєння, майна і матеріалів у районі виконання завдання;
розподіл озброєння та майна між військовослужбовцями відділення на одну або декілька ходок;
потреба у додатковому особовому складі та транспорті.

6.2.4. Визначення потреби у вогневих засобах підтримки:

ураження визначених цілей;
маскування снайперського вогню;
постановки димових завіс;
освітлення району виконання завдання;
відсікання противника у разі атаки позиції снайперів.

6.2.5. Організація взаємодії:

визначення підрозділів, у районі відповідальності яких плануються дії (вихід, повернення, розміщення позиції) для попередження про час пересування та період перебування на позиції, системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення порядку взаємодії з іншими снайперськими підрозділами у районі виконання завдання, системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення підрозділів вогневої підтримки, системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення підрозділів (транспорт) для забезпечення виходу (відходу, евакуації) снайперської групи з позиції, системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення підрозділів для забезпечення обладнання хибних снайперських позицій (за необхідності), системи сигналів та порядку обміну інформацією;

визначення порядку медичної евакуації до рівня передового госпіталю (порядок запиту, точки зустрічі з транспортом наземним/повітряним, сигнали розпізнавання та позначення).

6.2.6. Тренування на схожій місцевості:

заняття вогневої позиції (наприклад, вхід у будівлю, її перевірка та встановлення зон безпеки);

ведення спостереження та прицілювання під зустрічним спостереженням (визначення небезпечних кутів повороту зброї, оптичних приладів, недоліків у маскуванні тощо);

з'ясовуються прорахунки у плануванні заходів та забезпеченні;

відхід з позиції, у тому числі під обстрілом противника та в умовах прямого вогневого контакту (атаки);

відпрацювання ухилення від зустрічі з противником;

відпрацювання медичної евакуації та порядку дій з вбитими;

у разі неможливості провести тренування на схожій місцевості – тренування проходить на макеті з піском, при відсутності

достатнього часу – шляхом обговорення та моделювання різних (негативних) варіантів розвитку подій, з використанням карт та аерознімків району виконання завдання.

6.2.7. Корегування (за необхідності) плану дій та забезпечення.

6.3. Вихід на позицію та повернення

6.3.1. Висування у район виконання завдання:

переміщення особового складу, озброєння, спорядження та матеріалів з базового табору до району виконання завдання (перевалочного пункту, за потребою);

виконання заходів омани (радіогра, демонстраційні дії).

6.3.2. Висування у район вогневої позиції:

маскування виходу у район позиції та заходів її обладнання (постановка димів, засліплення, звукове маскування, відволікання уваги);

заняття вогневої позиції та спостереження за обстановкою навколо.

6.3.3. Обладнання вогневої позиції:

обладнання вогневих позицій снайперів та групи охорони, їх маскування;

обладнання укриттів для особового складу та їх маскування;

обладнання (за можливості) туалету, місця відпочинку та прийняття їжі;

обладнання хибної вогневої позиції (за потреби);

улаштування пристроїв для забезпечення заходів омани (механічні тяги до гілок дерев, піропатрони, вкладені у пакети з пилом, електрозапальники з матеріалами що при горінні створюють імітацію вихлопного диму автотранспорту чи бронетехніки, магнітофони, пробіскові світлодіоди, заряджена зброя з приводом на спусковий гачок тощо);

маскування шляхів переміщення між елементами вогневої позиції;

обладнання та маскування шляхів відходу;

мінування (керованими мінами) небезпечних підступів до позиції.

6.3.4. Заняття вогневої позиції:

якщо дозволяє час на виконання поставленого завдання, то вогнева позиція займається не одразу, а через одну-дві доби після завершення маскування (керовані мінні загородження встановлюються лише при перебуванні особового складу на позиції, з їх візуальним контролем);

група переміщається у наступному порядку: стрілець, командир групи-снайпер, кулеметник, другий номер пари, стрілець-водій;

інтервал між членами групи має бути не більше 20 м (у разі пересування по місцевості, яка може бути замінована за допомогою осколкових мін – не менше 10 – 12 м);

візуальний контакт між членами групи повинен підтримуватися навіть в положенні лежачи;

маршрут руху розбивається на кроки (контрольні точки), які доводяться до усього складу відділення;

підчас переміщення відслідковуються контрольні точки, про що повідомляється особовий склад та підтверджується наступна контрольна точка;

при раптовому розділенні відділення (наприклад, при ухиленні від контакту з противником чи потраплянні під нещільний мінометний вогонь), відділення збирається на позаминулій контрольній точці або на визначеному пункті збору;

заняття вогневої позиції, приведення у готовність засобів мінування та засобів омані;

доповідь (встановленим сигналом) про заняття позиції;

проведення огляду зони виконання завдання;

складання бойових схем (топографічних та ізометричних) на цільові райони (об'єкти);

початок ведення Журналу спостережень;

доповідь (встановленим сигналом) про готовність (початок) виконання завдання.

6.3.5. Вихід з вогневої позиції:

вихід з позиції здійснюється скрито (у темний час доби, туман, під прикриттям задимлення тощо);

першим з позиції відходить стрілець-водій, за ним снайпери;

у цей час стрілець знімає керовані міни (або готує їх до дистанційного підриву), кулеметник прикриває його дії;

кулеметник та стрілець відходять до основної частини групи;

група переміщається у наступному порядку: стрілець, командир групи-снайпер, кулеметник, другий номер пари, стрілець-водій;

інтервал між членами групи має бути не більше 20 м (у разі пересування по місцевості, яка може бути замінована за допомогою осколкових мін – не менше 10 – 12 м);

візуальний контакт між членами групи повинен підтримуватися навіть в положенні лежачи;

маршрут руху розбивається на кроки (контрольні точки), які доводяться до усього складу відділення;

підчас переміщення відслідковуються контрольні точки, про що повідомляється особовий склад та підтверджується наступна контрольна точка;

при раптовому розділенні відділення (наприклад, при ухиленні від контакту з противником чи потраплянні під нещільний мінометний вогонь), відділення збирається на наступній контрольній точці або на визначеному пункті збору.

6.4. Виконання бойової задачі

6.4.1. Обов'язковими елементами виконання бойової задачі є:

ведення спостереження та фіксації отриманих даних;

ідентифікація цілей;

простійний аналіз переважного напрямку і швидкості вітру, стану метеоумов;

підтримання режиму маскування, особлива увага надається радіодисципліні.

Уражаються лише ті цілі, які визначені у бойовому розпорядженні або високопріоритетні за замовчуванням (якщо немає прямої заборони на ураження інших цілей, крім визначеної). При наданні свободи вибору цілей застосовується Таблиця пріоритетності цілей снайпера (додаток 16 до цієї Настанови).

Обов'язково організовується охорона позиції.

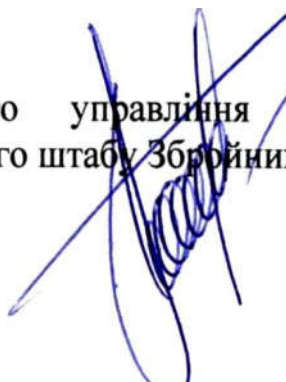
6.4.2. У ході виконання задачі ведеться спостереження за характером дій противника з метою виявлення заходів протидії снайперському вогню. Постійно ведеться аналіз рівня небезпеки продовження виконання задачі та оцінюються варіанти відходу при ускладненні обстановки. Зміна варіантів дій (з раніше розроблених чи таких, що витікають з обстановки) постійно доводяться до всього складу групи.

6.5. Підведення підсумків виконання завдання

6.5.1. Командир снайперського підрозділу заслуховує кожного члена снайперської групи щодо завдань, які ними виконувались, результатах спостереження та особистих зауваженнях щодо ходу виконання завдання, підводить підсумки виконання завдання. Звертає увагу на прорахунки та позитивні моменти виконання завдання.

6.5.2. У ході обговорення проведений дій розроблюються нові способи дій (які в подальшому відпрацьовуються в умовах полігону), корегується склад екіпірування, визначаються потреби у додатковому обладнанні.

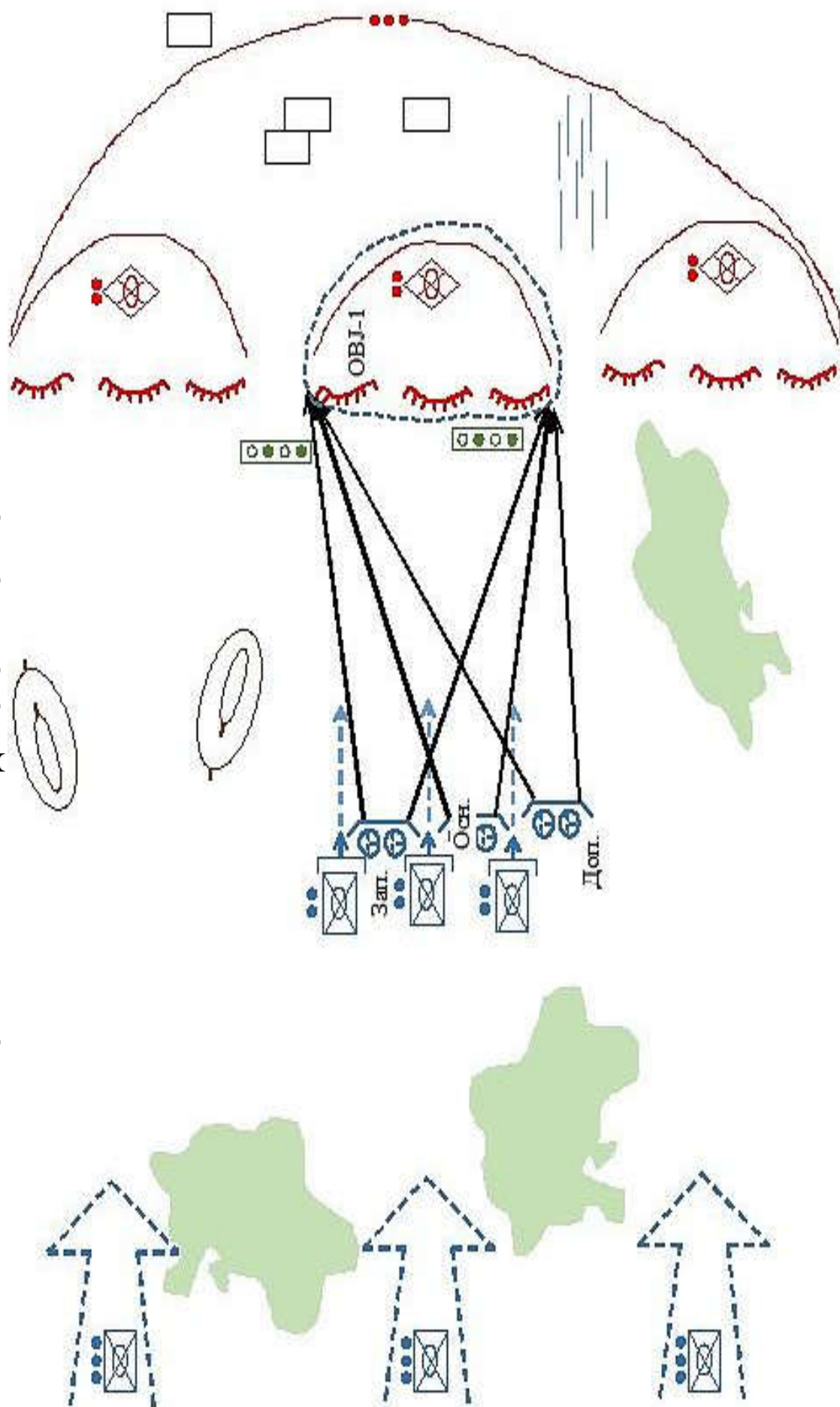
Начальник Головного управління доктрин та підготовки Генерального штабу Збройних Сил України
генерал-майор

Олексій ТАРАН

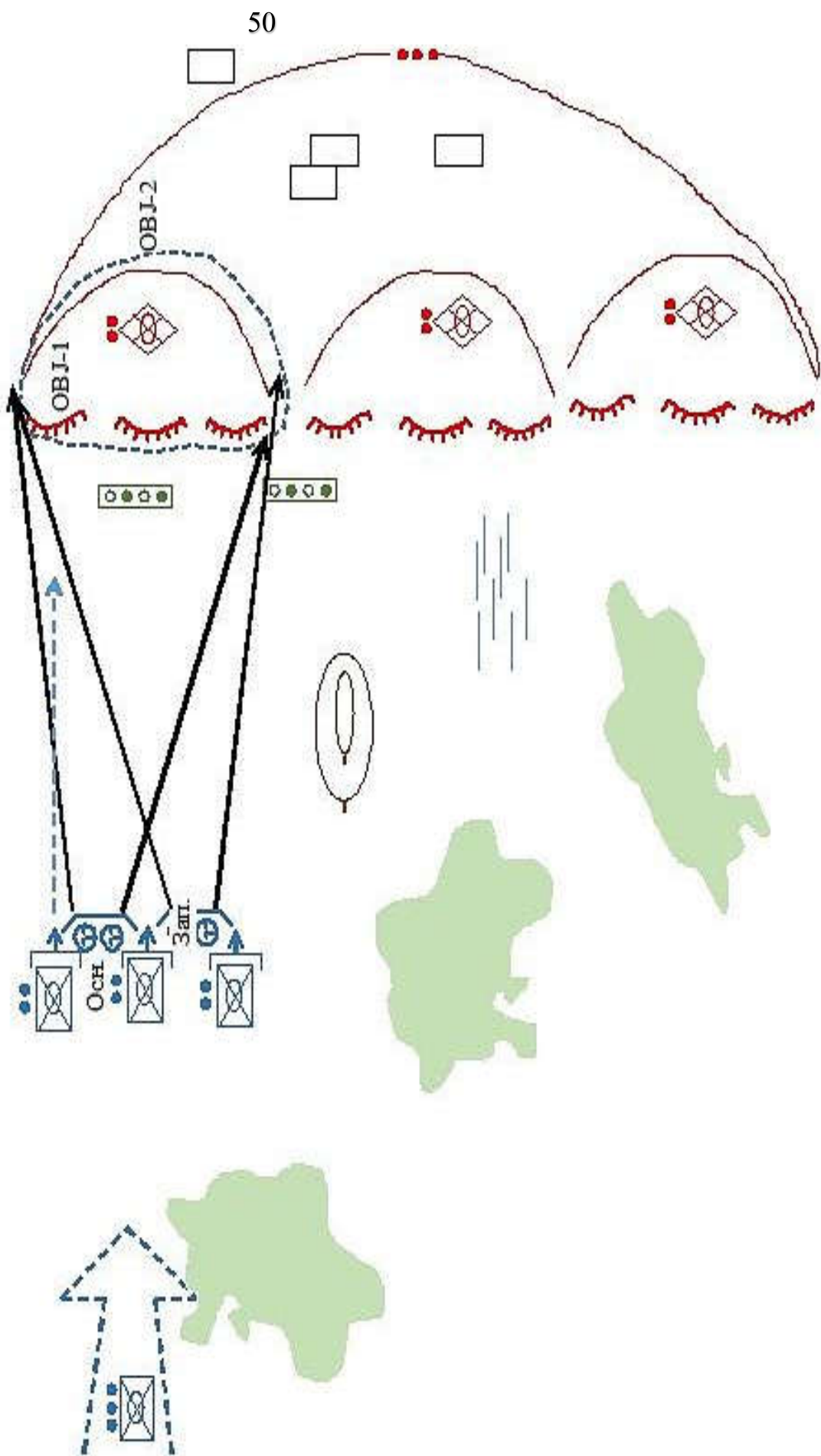
Додаток 1
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.4.1)

СХЕМА АТАКИ ПЕРЕДНЬОГО КРАЮ ПРОТИВНИКА

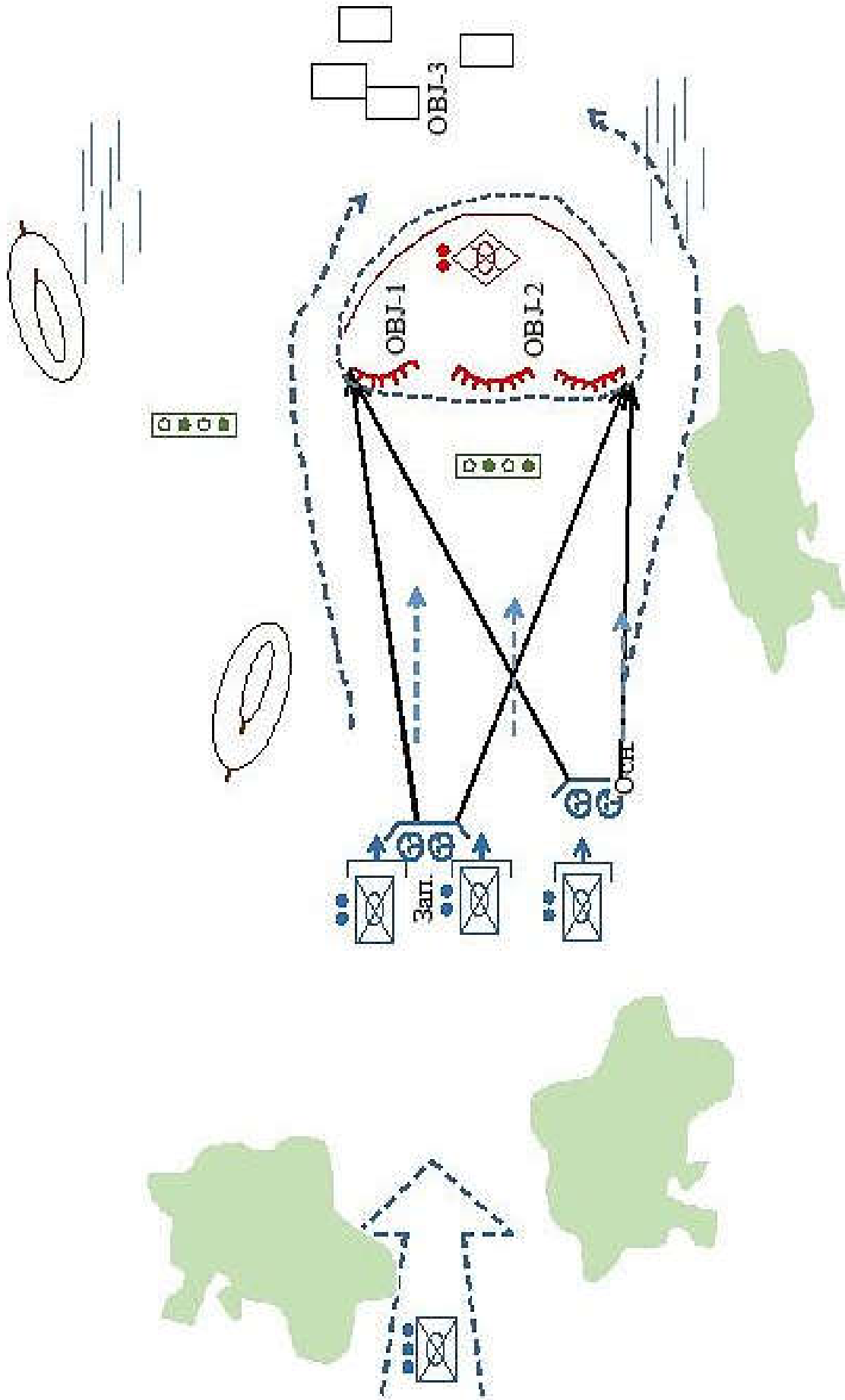
Додаток 2
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.4.2)

СХЕМА ОХОПЛЕННЯ

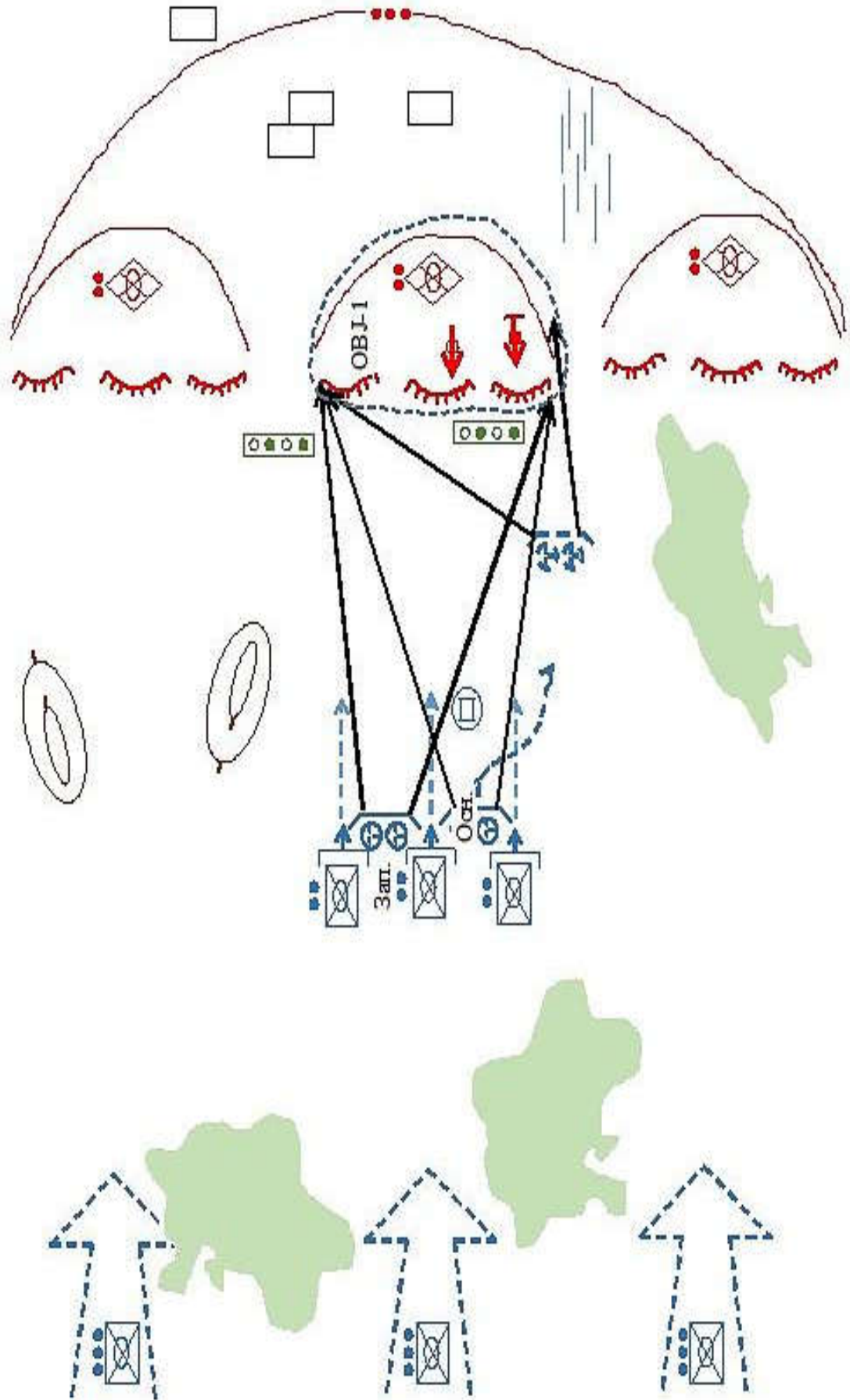
Додаток 3
до Наставни
(розділ 2 стаття 2.4.3)

СХЕМА ОБХОДУ

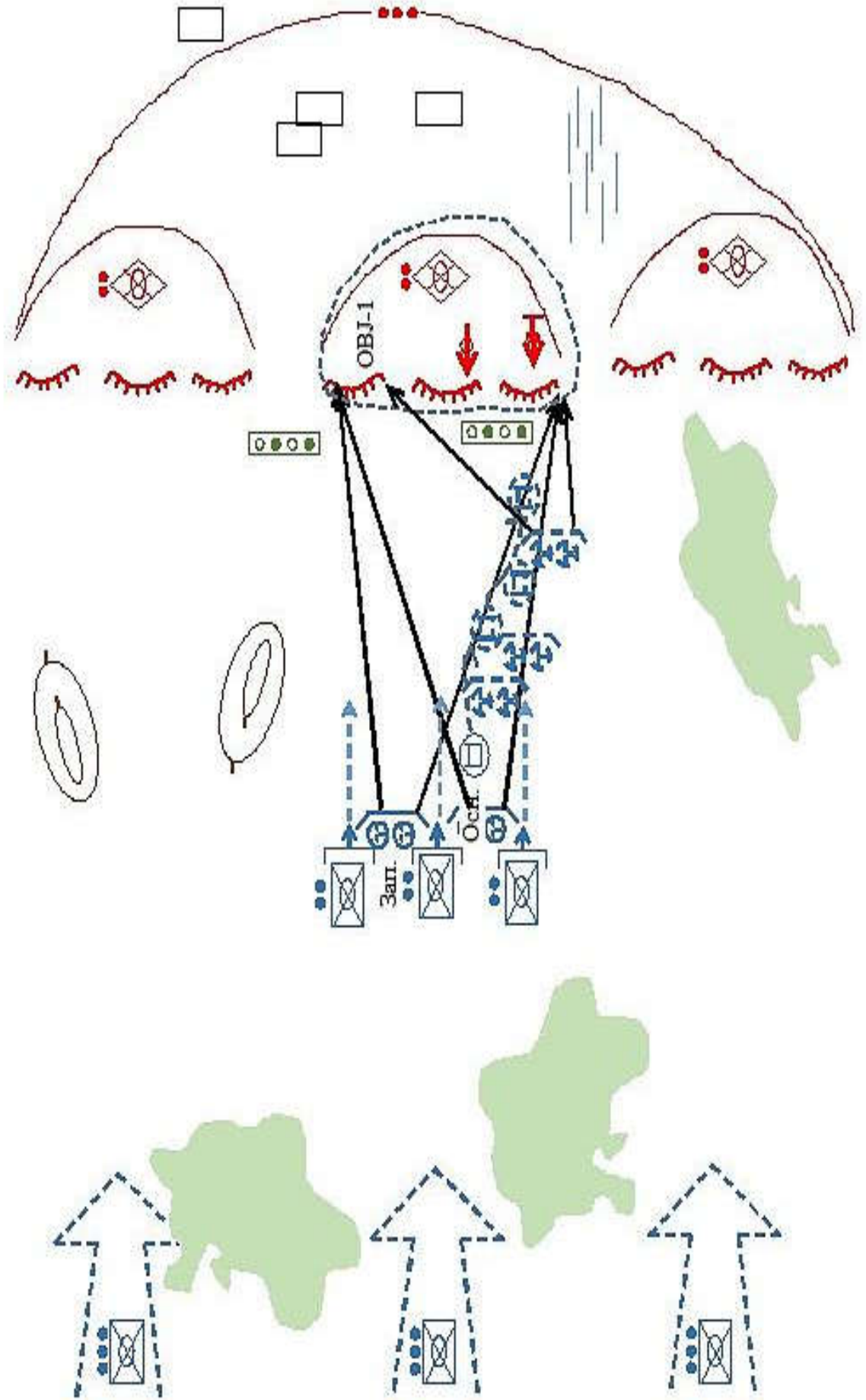
Додаток 4
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.3)

СХЕМА СПІЛЬНИХ ДІЙ

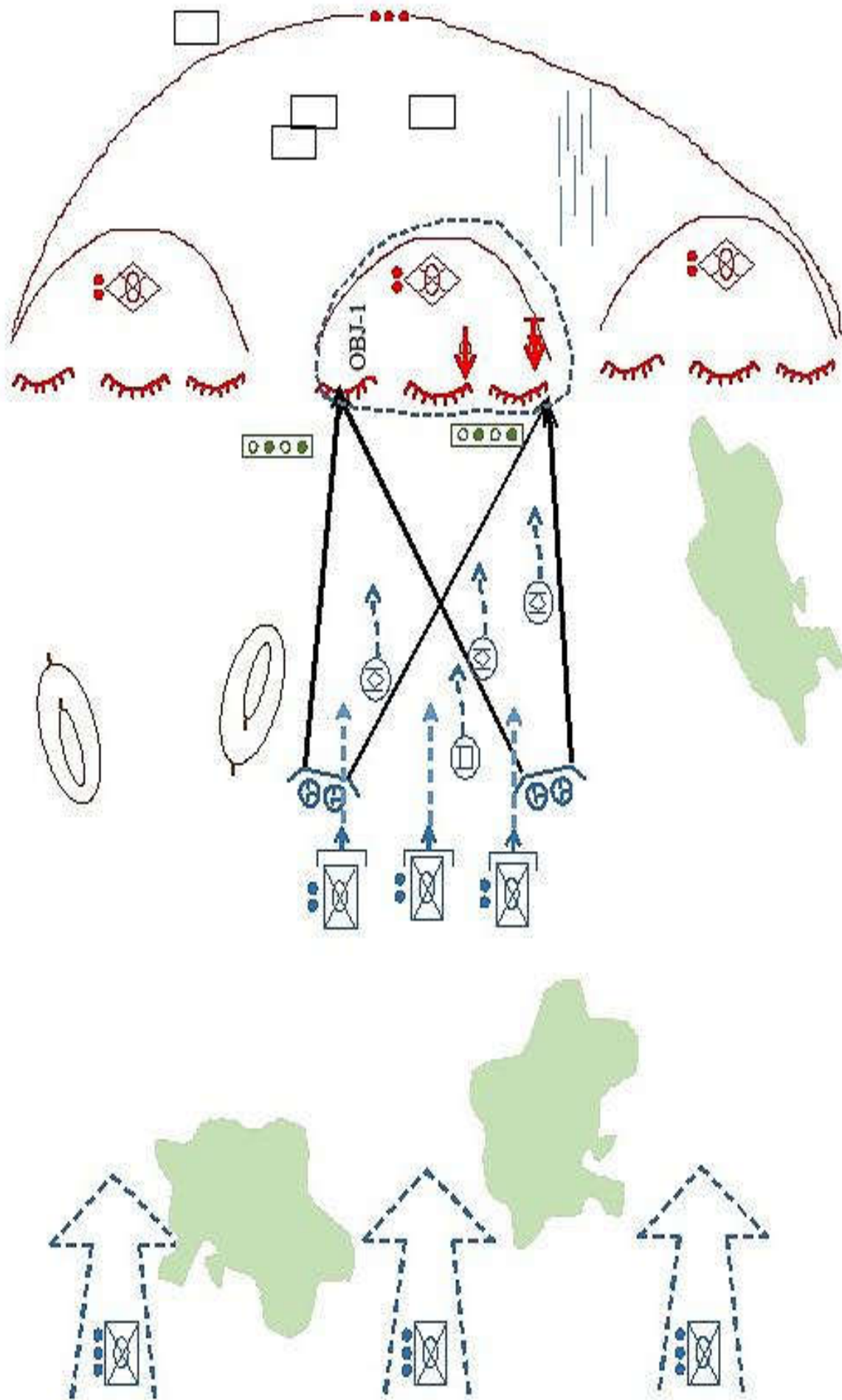
Додаток 5
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.4)

СХЕМА ОКРЕМИХ ДІЙ

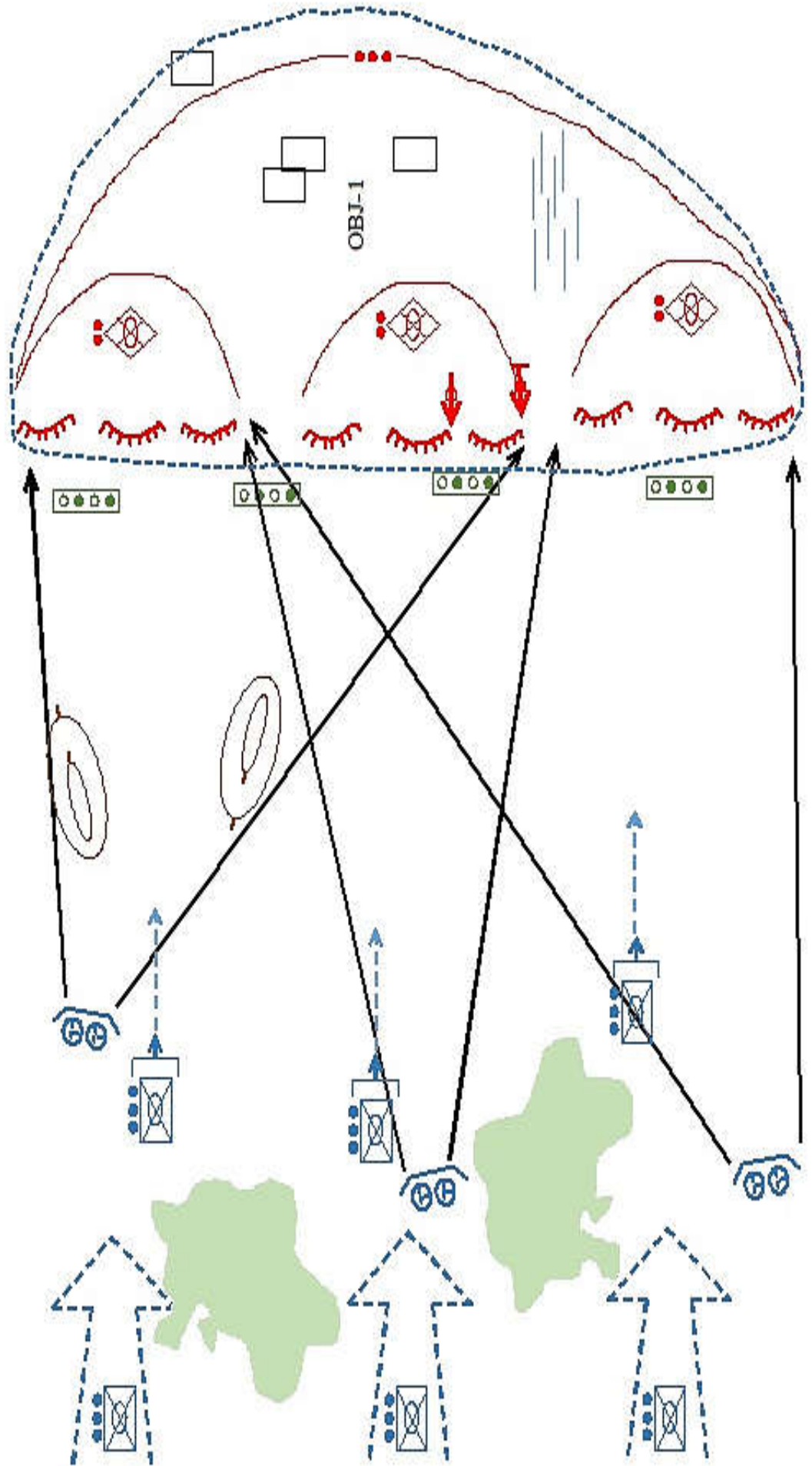
Додаток 6
до Наставови
(розділ 2 стаття 2.5.5)

СХЕМА ВОГНЕВОЇ ПІДТРИМКИ ЗІ СТАЦІОНАРНИХ ПОЗИЦІЙ

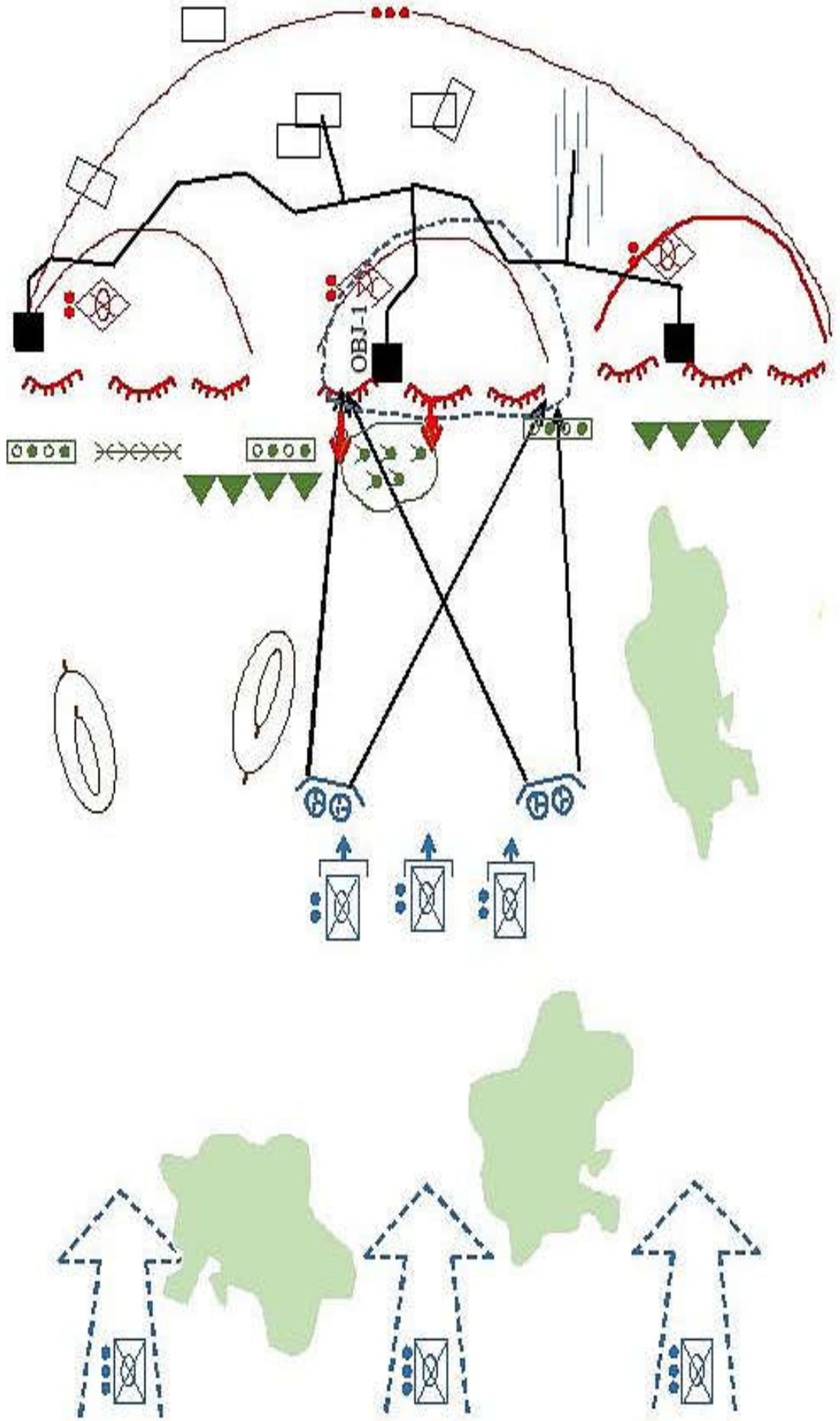
Додаток 7
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.7)

СХЕМА СНАЙПЕРСЬКОЇ ГРУПИ В СКЛАДІ МЕХАНІЗОВАНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
(РОТА/БАТАЛЬЙОН)

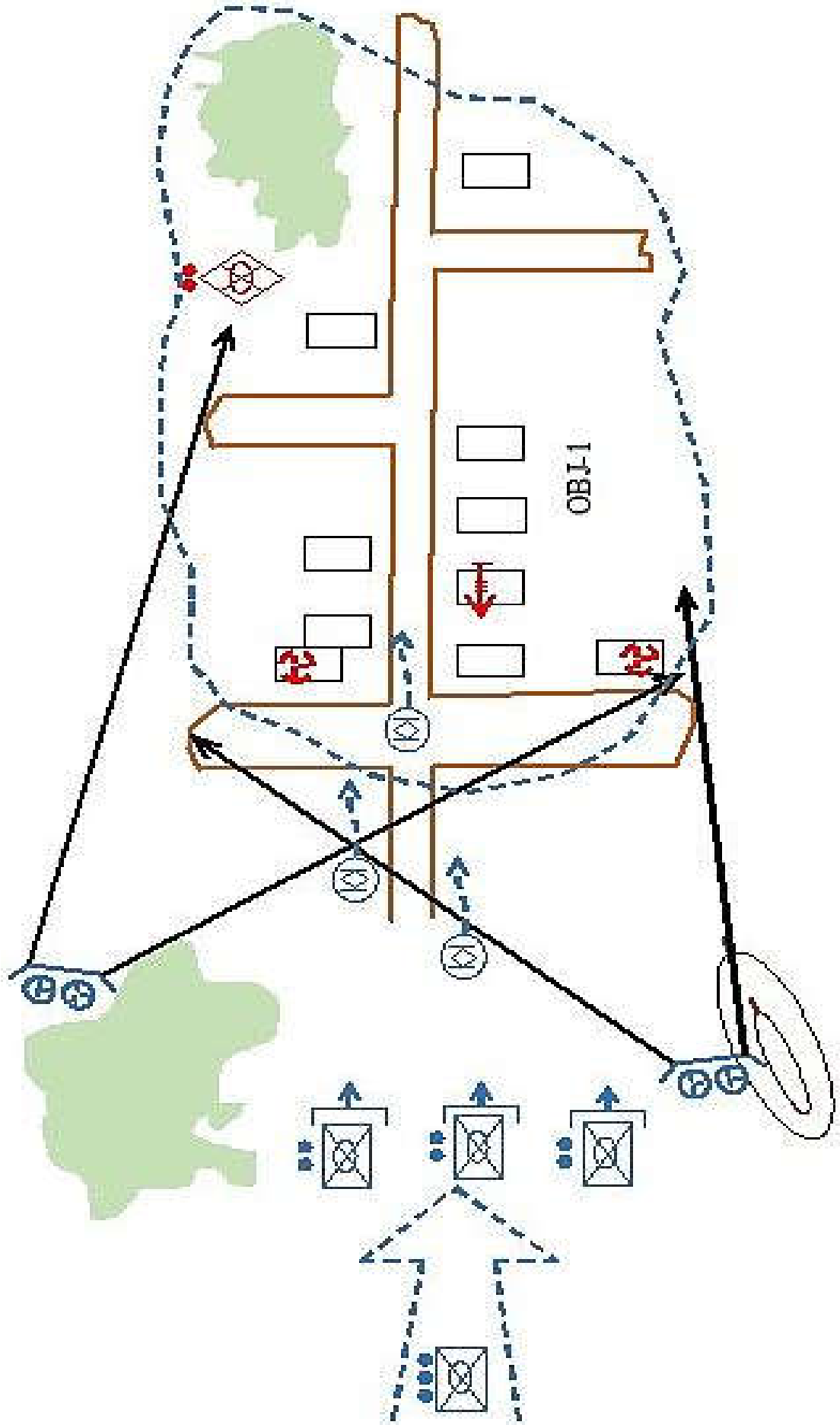
Додаток 8
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.8)

СХЕМА СНАЙПЕРСЬКОЇ ГРУПИ ПІД ЧАС НАСТУПУ
НА УКРІПЛЕНИЙ РАЙОН

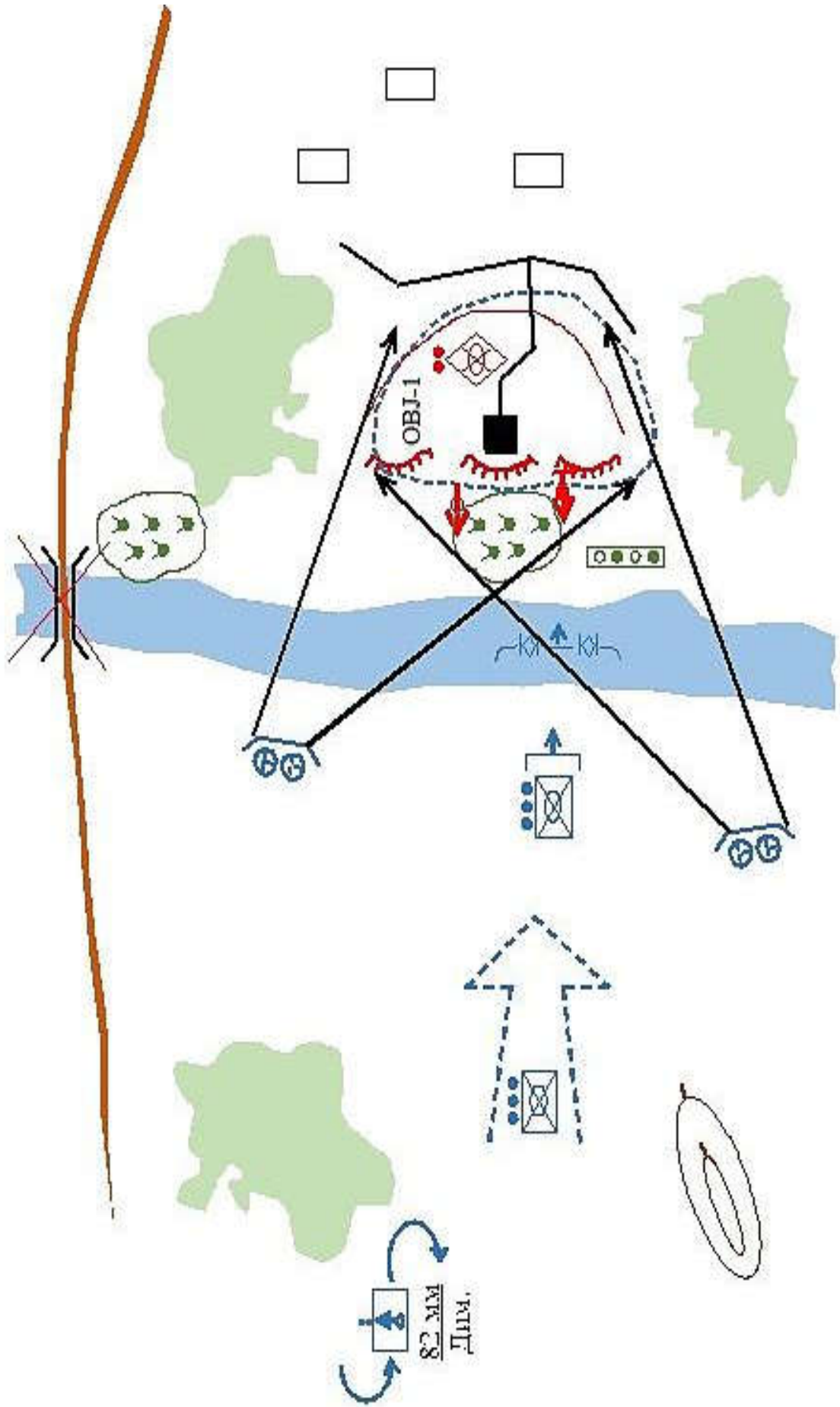
Додаток 9
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.9)

СХЕМА НАСТУПА В УМОВАХ МІСТА

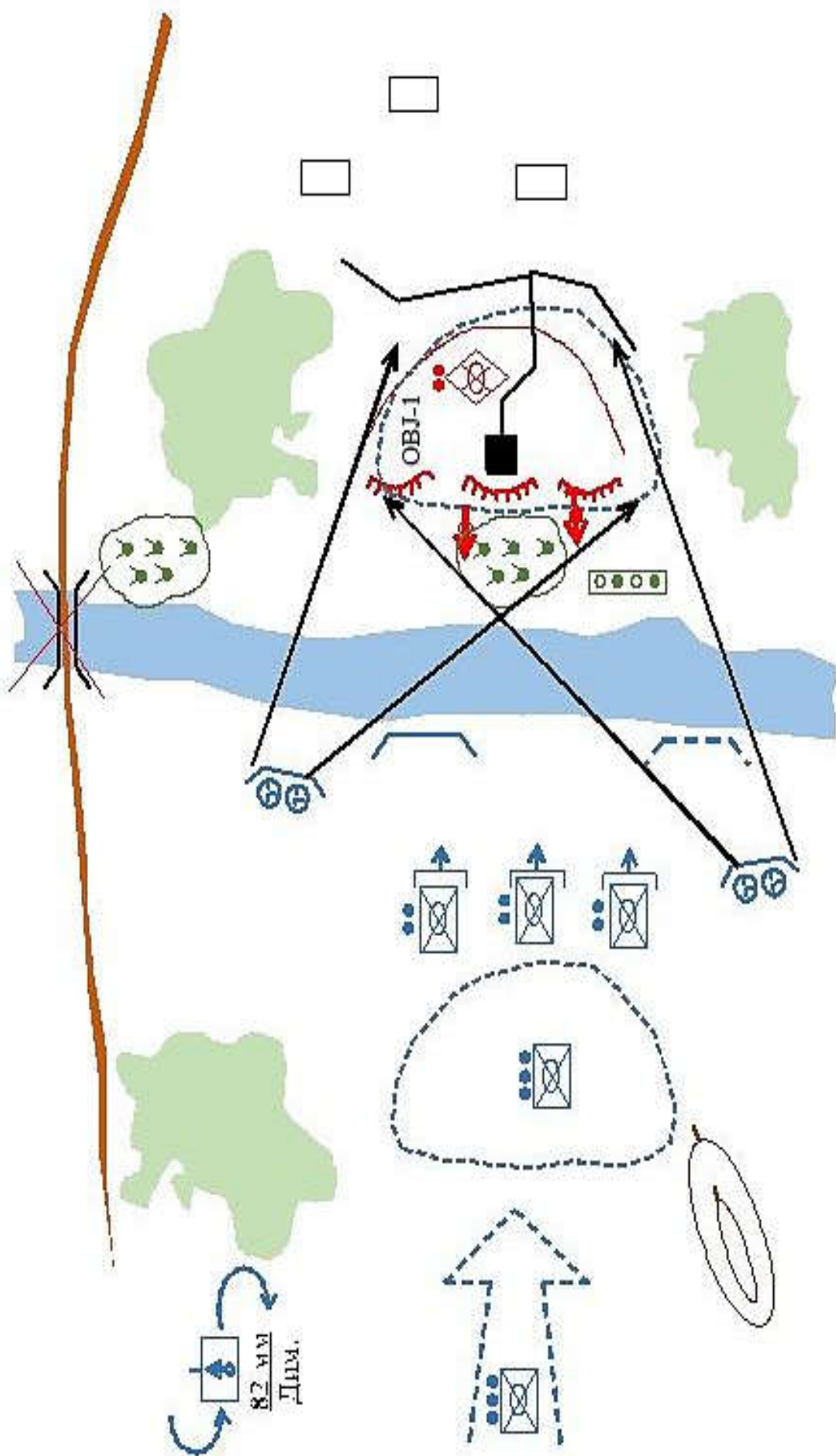
Додаток 10
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.10)

СХЕМА ФОРСУВАННЯ ВОДНОЇ ПЕРЕШКОДИ З ХОДУ

Додаток 11
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.10.1)

СХЕМА ФОРСУВАННЯ ВОДНОЇ ПЕРЕШКОДИ З РОЗГОРТАННЯМ
ОСНОВНИХ СИЛ У ВОДНОЇ ПЕРЕШКОДИ

Додаток 12
до Настанови
(розділ 2 стаття 2.5.12)

СХЕМА СНАЙПЕРСЬКОЇ ГРУПИ В ДОВГОТРИВАЛИХ СНАЙПЕРСЬКИХ ЗАСАДАХ
(ВІЛЬНЕ ПОЛЮВАННЯ)

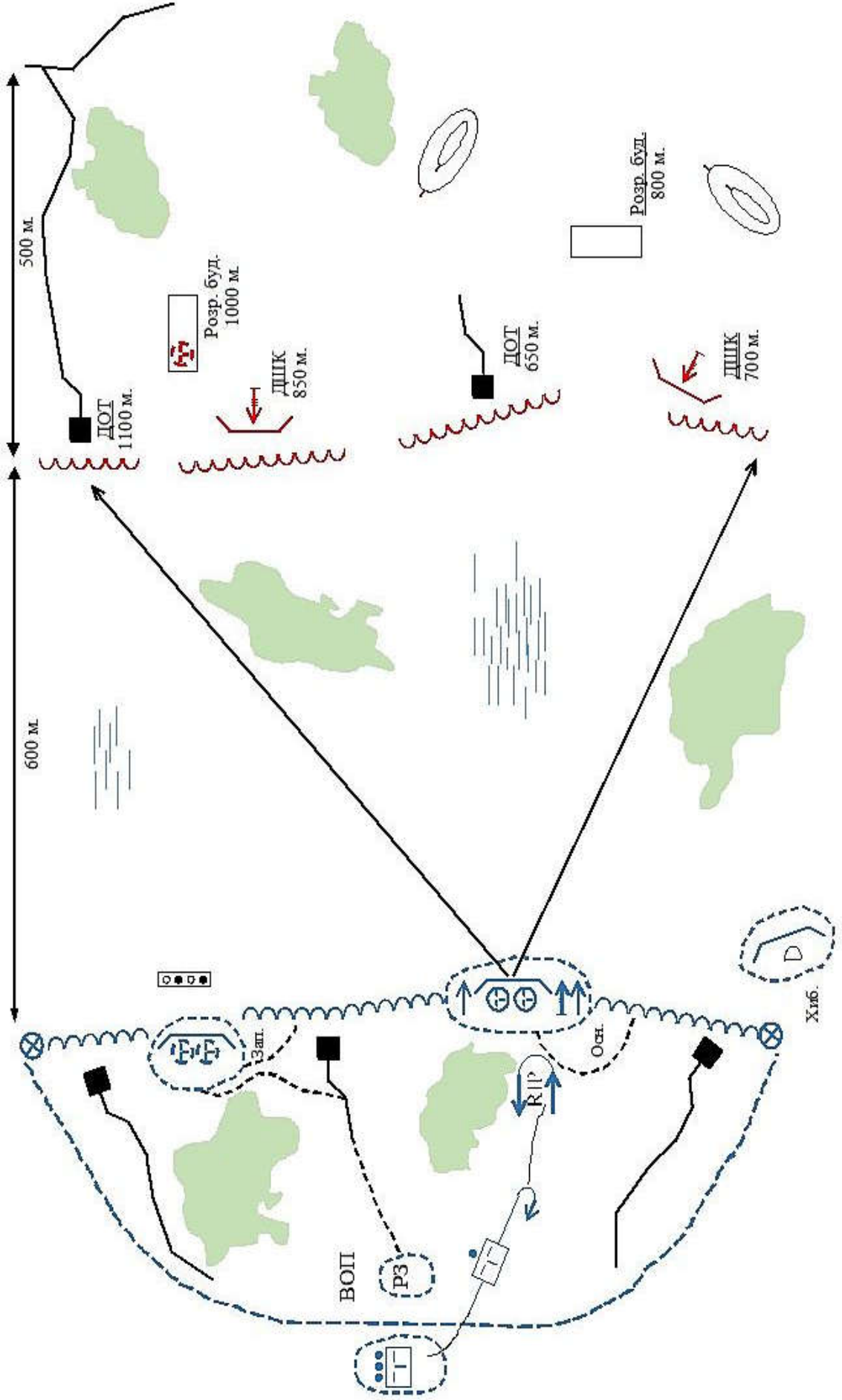

СХЕМА ДІЙ СНАЙПЕРСЬКОЇ ГРУПИ В ОБОРОНІ

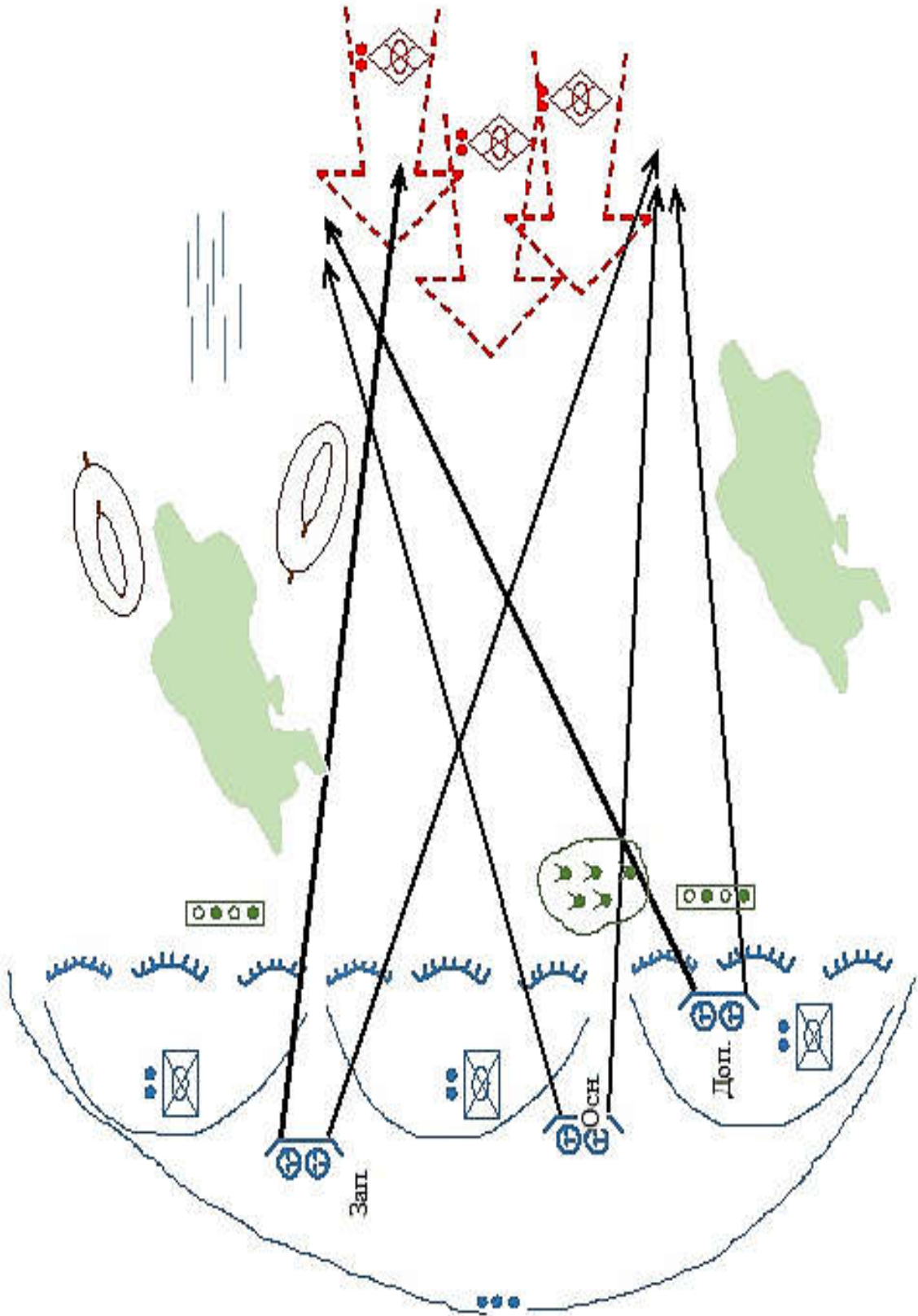
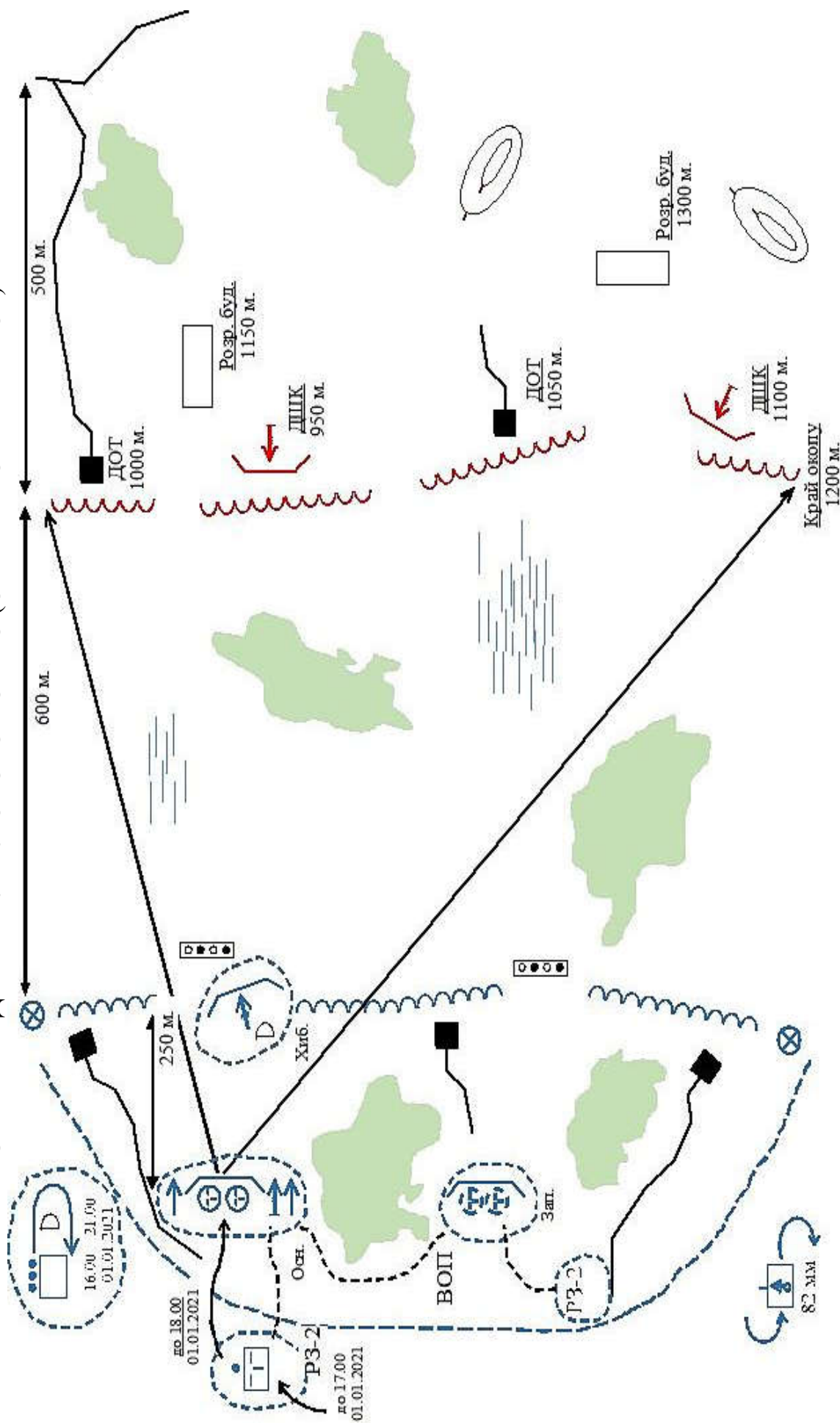
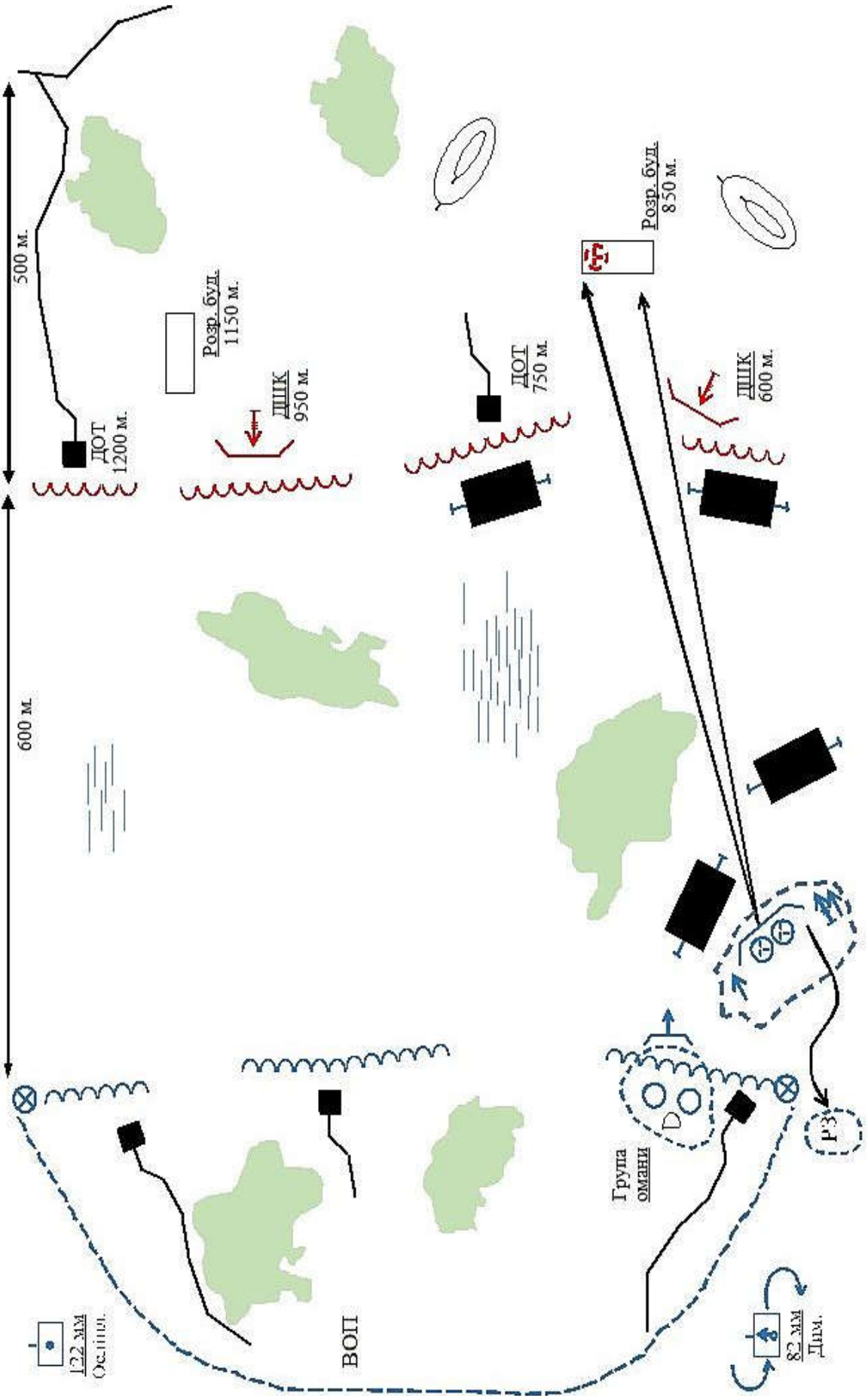

СХЕМА ВЕДЕННЯ ТУРБУЮЧОГО ВОГНЮ (СНАЙПЕРСЬКИЙ ТЕРОР)

Додаток 15
до Наставни
(розділ 2 стаття 2.5.26)

СХЕМА КОНТРСНАЙПЕРСЬКИХ ДІЙ

Таблиця
пріоритетності цілей снайпера

Пріоритет	Найменування цілі
1	2
1*	Стрільці противника, які несуть особливу небезпеку союзним підрозділам (ведуть вогонь, який скував дії підрозділу, раптово з'являються у безпосередній близькості до позицій, зривають дистанцію в зоні, яка не проглядається солдатами підрозділу тощо)
2	Снайпери
3	Офіцери
4	Зв'язківці
5	Корегувальники артилерійського вогню та авіанаведення
6	Сержанти
7	Марксмени
8	Навідники групової зброї
9	Гранатометники
10	Спостерігачі
11	Інші члени розрахунків групової зброї та матеріальна частина зброї
12	Кулеметники з ручними кулеметами
13	Найбільш активні ворожі солдати
14	Виведення з ладу засобів розвідки та спостереження
15	Виведення з ладу іншого обладнання противника, в тому числі, прожекторів і приладів інфрачервоного підсвічування (вночі), триплексів, камер зовнішнього огляду і динамічного захисту бронеоб'єктів, інших критичних вузлів інфраструктури противника

Примітка: * Дані цілі вражаються лише у тих випадках, коли з ними не можуть ефективно боротись інші військовослужбовці (підрозділи).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ДЖЕРЕЛ)

1. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 26.12.2018 № 460 “Про затвердження Тимчасового порядку оформлення військових публікацій у Збройних Силах України”.
2. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 08.04.2020 № 11дск "Про затвердження Настанови з організації підготовки і всебічного забезпечення фахівців високоточної стрільби у Збройних Силах України”.
3. Тимчасовий Бойовий статут механізованих військ Сухопутних військ Збройних Сил України, частина I (бригада), БП 3-(01,04)11(55).01), затверджений наказом Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 09.03.2021 № 152.
4. Тимчасовий Бойовий статут танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України, частина I (бригада), БП 3-(02)11(55).01), затверджений наказом Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 09.03.2021 № 153.
5. Керівництво “Дії в урбанізованій місцевості”, ВКДП 7(3)-00(01).01, затверджена начальником Головного управління підготовки Збройних Сил України – заступником начальника Генерального штабу Збройних Сил України 19.06.2019.

